ҮБҺЭШЭД, СИЛОС ДАРАГШАД!

ТЕХНИКЭЕЭ ҺААДГҮЙГӨӨР ХҮДЭЛГЭН, БҮТЭЭСЭ ЕХЭТЭЙГЭЭР АЖАЛЛАЖА, ТЭЖЭЭЛ БЭЛЭДХЭЛГЫЕ ХУРДАДХАЯ

БҮХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

41-дэхи жэлээ гарана.

БУРЯАД ҮНЭН

КПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

№ 176 (10544) | 1964 оной июлиин 26, воскресени | Сэн 2 мүнгэн

НЭГЭШЬЕ ЧАСААР ҺААТАНАГҮЙ

Манай Ивалгын туршалга-үйлэдбэриин ажахынхид энэ жэлдэ адууһа малдаа элбэг тэжээл бэлэдхэхэ гэһэн зорилго табяад ажаллажа байна. Тэжээл бэлэдхэлгээр түсэбөө нэгэ хахад дахин үлүүлэн дүүргэхэ гэһэн яруунынхидай үүсхэлые хүн бүхэн дэмжээ. Отделени, бригада бүхэндэ хамтын суглаанууд болоожо, тодорхой зорилгонууд табигдаа юм.

Мүнөө ажахымнай бүхы отделенинүүд үбһэ хуряалгадаа жэгдэрэн ороод байнхай. Механизаторнууд энэ хүдэлмэриие бүтээсэтэйгөөр эмхидхэжэ, үбһэ хуряалгые богони болзорто үнгэргэхэ зорилготой. Һаяхан үбһэ хуряалгын түрүүшын дүн согсологдожо, мүрысөөндэ түрүү ябаһан бригада, звенонуудта дамжуулгын Улаан туг барюулагдаа. Илангаяа хоёрдохи отделениинхид (эрхилэгшэнь В. С. Неустроев, парторганизациин секретарь К. Д. Битуев, месткомой түрүүлэгшэ Н. Д. Богданов) июлиин 20-ной байдалаар 2721 центнер үбһэ бэлдэжэ, түсэбөө 22,8 процент дүүргэһэн байха юм.

Мүн нэгэдэхи отделениин 3-дахи бригадынхид магтаалтайгаар ажаллаһан байха юм. Эндэ ажалладаг нүхэд Н. Шунков, С. Иванов гэгшэдэй звенонууд һайнаар ажаллана.

Звенонууд хоорондын мүрысөөндэ ажахы дотороо В. Т. Макаровай хүтэлбэрилдэг звено түрүү зэргэдэ ябана. Энэ звеногойхид 10 үдэр соо 680 центнер үбһэ бэлдээ. Нормоёо үдэр бүри үлүүлэн дүүргэшэд олоншорно. Жэшээлхэдэ, механизаторнууд Ц. Цыренов, С. Шунков гэгшэд сабшалга дээрэ үдэрэйнгөө даалгабариие хододоо үлүүлэн дүүргэнэ. Гар хажуургашад Б. Рупышев, А. Титов, Н. Каленых, Л. Германов гэгшэд үдэр бүри 35—40 соото үбһэ сабшана.

Тус ажахын дирекци, партийна комитет ажалшадай дунда нийтэ-политическа хүдэлмэри нүлөө ехэтэйгээр ябуулна. Бригада, звено бүхэндэ агитаторнууд томилогдонхой. Тэдэнэр ажалшадай сүлөөтэй сагта ерэжэ, газетын һониниие дуулгажа байдаг. Ажалшадай урда тодорхой зорилгонуудые табина. Һаяхан эндэ суглаан үнгэргэгдэжэ, үбһэ хуряалгые августын 10 болотор дүүргэхээр хараалба.

П. КОТОВ,
Ивалгын туршалга үйлэдбэриин ажахын хүдэлмэришэнэй комитедэй түрүүлэгшэ.

ХУБХАЙ ХООҺОН ҮГЭ ДЭЛГЭЭШЭД ЭЛИРЭЭ

Хориин үйлэдбэриин управлениин анхаралда

Үбһэ хуряалгын үшөө эхилхэ ягаашье үдү байхада «Первомайский» совхозой партком ехэ зүблөө зарлаһан гэхэ. Тиихэдэ үбһэ хуряалгые тиимэ болзор соо дүүргэхэбди гэлдэһэн, тэрэ энэ фермэтэды шэнээн центнер үбһэ һурилжа абаха ёһотой гээд даабари түсэб баталһан байгаа. Энэ бэеэрээ тэжээл бэлэдхэл дээрэ ашаглагдаха техникэ заһабарилжа дүүргэхэ, бригада, звено эмхидхэхэ, тиигээд дары үбһэндөө орохобди гэжэ байгаад гоё гоёор хөөрэлдэһэн юм.

Удаань тэрэ зүблөөн дээрэ хараалһан хэмжээнүүднай хэр зэргэ дүүргэгдэжэ байна гээшэб, тэрэнэй дүүргэлтые шалгажархиха гээд, тус партком баһа дахин ехэ суглаа татаба. Теэд анхан үгэеэ ойлголсожо, бүтэхэ руунь зүб мүрыень олоһон аад, тэрээндээ хүрэдэггүй, хооһон хубхай үгэ дэлгээшэд андэмнай бии юм байна.

Зай, гурбадахи фермые абаад үзеэл даа. Бусад ажахынуудаар үбһэ хуряалгын, силос даралгын түлэг дундаа ябажа байн гэтэр энэ фермын сабшалан хадалан дээрэ нэгэшье бухал июлиин 16 болотор табигдаагүй һэн. Тиихэдэ 12 хүнһөө бүридэһэн нэгэл звено һали-були сабшалгаяа эхилээ боложо байгаа бэлэй.

Юун дээрэһээ имэ юумэ болоо гээшэб? Эндэхид хонинной нооһо хайшалалга хэмгүйгөөр нобшоруулаа. Тэрэ үедэ үшөө 700 томо хонин, хоёр мянган хурьгад «нэхы дэгэлтэеэ» уухилалдажа ябаа. Нооһо хайшалалга дээрэ арба гаран хүн хүдэлжэ байгаа. Үшөө нэгэ шалтагаанинь хадаа иимэ. Үбһэ хуряалгын эхилхэдэ тармуурнууд эбдэрхэй, тракторнуудынь бэлэн бэшэ байшоо. «Т-28» түхэлэй трактор сабшалан дээрэ гараад ябажа байтараа эбдэршэһэн юм. Энэ фермэ техникээр тиимэ олоншье бэшэ юумэл даа. Үрдижэ заһабарилжархихадаа ядахагүй байгаа. Үнгэрхэдөө косилкануудынь бэлэн болгогдоогүй һэн.

Энэ фермын хүтэлбэрилэгшэд тэжээл бэлэдхэлгэдэ эртээнһээ анхаралаа эрхэ бэшэ табиха үялгатай байгаа. Ягаашье хадаа эндэхид 1400 гаран гектар сабшалангай ногоо дууһан суглуулха ёһотой ха юм. Үнгэрэгшэ үбэлжэлгынгөө хойшолонгуудһаа ямар нэгэн шухала тобшолол хэхэ ёһотой һэн. Үшарынь гэхэдэ, үбһэ тэжээлээр дуталдаһанһаал боложо, энэ жэлдэ гурба мянга шахуу хонидоо гарзалуулаа һэмнай. Фермые эрхилэгшэ нүхэр Сергеев, тэндэхи мэргэжэлтэд, механик нүхэр Содбоев эдэ бүхы дутагдалнуудай ушарһанда сэхэ зэмэтэй.

Тус совхозой 4-дэхи фермэ (эрхилэгшэнь нүхэр Гунзынов, парторганизациин секретарь нүхэр Бадулин) баһал унжагайрһаар. Тус фермэ 6000 центнер үбһэ һурилжа абаха түсэбтэй. Теэд энэ фермээр ябахада үбһэ хуряалгын халуун хаһын амисхал огто ойлгогдоногүй. Бригада, звенонуудыньшье хүсэлдөөгүй, сабшалан дээрэ гараа болоошодыньшье тиигээд иигээд лэ үдэрөө үнгэргэнэ. Үбһэшэдэй байрлаһан газараар ябахада жэгтэй аягүй. Хон-жэн, ямар нэгэн ажалай охин үзэгдэнэшьегүй гэхэдэ алдуу болохогүй. Сабшалан дээрэ гараад ажаллажа байһан зон бүри түрүүшын үдэрһөө хилээмээр дуталдажа эхилээ.

Леоновкын 2-дохи отделениин үбһэшэд Шанаа гэжэ газарта хүдэлжэ байна. Тэндэ үхэршэд һаалишад ажалладаг. Мүн тэдэнтэй зэргэлээд нүхэр Матвеевэй даадаг оньһожоруулагдаһан звено үбһэ сабшана. Тэрэ звено ехэнхидээ һургуулиин үхибүүдһээ бүридэнэ. Габэшье эдэнэр яһала һайнаар, эмхидхэл һайнтайгаар хүдэлжэ захалаа. Теэд бэшэ фермынхид үбһэ хуряалгаяа эдээн шэнгеэр эмхидхэхээ яанаб? Юун дуталданаб?

Т. ДАНЧИНОВ.

УҺАЛАГДАҺАН САБШАЛАНГАЙ УРГАСА ҺАЙН

Сабшалангай газарые уһалха, сэбэрлэхэ гэнгүйгөөр миил орхижорхёод байхада, ургасань жэл бүри муудажал байдаг. Заримдаа ган гасууртай жэл боложо, сабшалан ехээр гандашадаг ха юм.

Хэнэйшье мэдээжэ, сабшалангай үбһэн гээшэ малай һайн тэжээл шуу. Голой үбһые таримал ногоон һолоомотой сасуулашагүй, тиимэ үбһэн витамин ехэтэй байдаг. Үбһые нарай малда эдюулхэдэ ямар һайн байдаг бэ! Ногоон занданъ хатаажа абаад, үбэлэй хурьгадта эдюулээ һаашни, энээнһээ үлүү һайн юумэн байха аал!

Тиимэһээ сабшалангай газарые хэрэгсээнгүй орхижо болохогүй гэжэ һанадагби. Тарялан дээрэ ногоон тэжээл ехээр таридаг байнабди гээд, зарим хүтэлбэрилэгшэд сабшалан дээрээ үбһэ ногоо горитой ургуулхые оролдодоггүй юм. Энээниие зүб гэхын аргагүй. Сабшалангай газарые жэл бүри һайжаруулжа, уһалжа байгаа һаа, ниитын малда үбһэ ногоо ехээр бэлдэжэ абаха аргатайбди.

Манай Бэшүүрэй совхозой Шанагын отделени хэдэн зуугаад гектар сабшалантай. Тэрэнэйнь 330 гектарые Эрдэнижаб Санжицыренов бидэ хоёр уһалжа, үбһэ ногоонойнь ургасые һайжаруулжа байдагбди. Үнгэрэгшэ жэлдэ бидэнэй даажа абаһан сабшалан дээрэһээ га бүриин 17 центнер үбһэн хуряагдаа һэн. Энэ муу бэшэ ургаса гээшэ ааб даа. Теэд үшөөшье ехэ үбһэн абтаха байһан аад, элдэб ушар тохёолдоһон. Юуб гэбэл: бидэнэй хүсэлэл оролдолгоёо гаргажа уһалһан сабшалангай анлээд олон гектарынь хуряагдажа абтангүй үлэшоо. Абтаха үбһэнэймнай зарим хубинь бороо хурада сохюулжа, миил хосорһоншье ушар бии. Тиихэдэ сабшалангһаамнай эндэхи леспромхозой ажалшадта сабшахыень үгтөө һэн. Иимэ ябадалай гараагүй һаа, бидэнэрэй хэһэн хүдэлмэри үшөө ехэ байха байгаа. Га бүриһөө лаб лэ 20 гаран центнер үбһэн абтаха һэн.

Энээнэй хажуугаар ажаллаһанайхи, оролдоһонойхи гэжэ түлбэрээ дутуу абаһан байнабди. Хэрбээ даадаг сабшалангһаамнай гектар бүриин 20 центнер үбһэн абтаһан байбал, бидэ луговодууд түсэбһөө гадуур абтаһан үбһэнэй түлөө нэмэлтэ түлбэри абаха һэмди. Теэд үбһэмнай булта һайнаар хуряагдажа абтаагүй, хэмжүүрынь багаар абтаһанһаа боложо, хэһэн ажалнай хиидэ хосороо ха юм.

Саашадаа имэрхүү ябадал гарахагүй бэзэ гэжэ һанагшаб. Энэ жэлдэ нүхэр Санжицыренов бидэ хоёр баһал 300 гаран гектар сабшалангаа уһалаа гээшэбди. Ургасынгаа талаар нёдондонойхиһоо үшөө үлүү. Гурба дахин уһалаа зомди. Үнгэрһэн үбэлдөө Шанага голдо тошон халяажа, тэрэнэй ашаар сабшаламнай һаяхан болотор уһалагдажа байгаа. Иигэжэ ажаллаагүй хада, Шанага гол уһа багатай тула, сабшалан ехээр уһалха аргагүй байгдадаг. Ондоли мульһэгүй сагта бүри май һарада горхоной уһан таһалдажа, сабшаламнай гурба уһалагдахаһаа байха, нэгэшье дахин уһалхамнай бэрхэтэй байдаг.

Мүнөө жэлдэ бүхы сабшалангаа саг соонь хуряажа абабалнай үбһэн ехэ. Ниитынгээ малда нёлондонойхиһоо бүри элбэг үбһэ бэлдэхэ аргатайбди. Тиихэдэ луговодуудай хүдэлмэри һайнаар сэгнэгдэжэ, зүбөөр түлэгдэһэй гэжэ совхозойнгоо дирекцидэ дуулгаха байнаб.

Мүнөө бидэнэй уһалжа, үбһэ ногоо ургуулһан сабшалан хуряагдажа эхилэнхэй. Би үбһэ һурилэлгэдэ ябалсажа байнаб. Суптаа ажалладаг нүхэрни — Эрдэнижаб комбайнда ажаллаха, таряа хуряалгада ябаха юм. Мүнөө машинаяа заһажа, бэлдэжэ байна.

Энэ жэлдэ адууһа малдаа бардам тэжээл бэлдэхэ гэжэ үүсхэл гаргаһан яруунынхидай уряае дэмжэжэ, ажалаа бүри бүтээсэтэйгөөр эмхидхэхые оролдожо байнабди.

Ц-Ж. ЦИБУДЕЕВ,
Мухар-Шэбэрэй управлениин Бэшүүрэй совхозой луговод.

ЭГЭТЫНХИД СИЛОС ДАРАЖА ЭХИЛЭЭ

ЯРУУНА. «Дружба» колхоз аймаг соогоо түрүүлэн эртын силос даража эхилээ. Силостэ таригдаһан обёос, горох холимогтой таряанай ургаса муу бэшээр гараа юм. Тиимэһээ мүнөө тус колхозой гурбан комплексно бригаданuудта силос даралгын хүдэлмэри эмхидхэгдэжэ, үдэр ерэхэ бүри ажалайнь эршэ хүсэн шангадана.

Мүнөө силос даралгада 6 комбайн, «ДТ-54» түхэлэй 6, «С-100» — 3 тракторнууд хүдэлгэгдэнэ.

— Манай колхоз хамта 11 мянган тонно силос дараха зорилготой. Энэ хүдэлмэриие таряа хуряалгын эхилтэр дүүргэжэ үзэхэбди, — гэжэ колхозой парткомой секретарь нүхэр Гармаев мэдүүлнэ.

Силос даралга колхозой хоёрдохи комплексно бригадада (бригадирынь нүхэр Огсоев) муу бэшээр ябуулагдана.

Эгэтэ голой хойто талада Павел Артемьевой жолоододог агрегат (тракториснь Данил Алсаков) ажаллана. Силосэй ногоо шэрэлгэдэ автомашинын жолоошон Иван Баяндуев, Николай Скворцов, Батар Цыбиков болон бусад хабаадана. Тус бригадынхид 4 мянган тонно силос дараха түсэбтэй аад, 300 гаран тонно дараад байна.

Ц. ДОЛГИСОН.

Энэ жэлдэ Мухар-Шэбэрэй управлениин «Забайкалец» колхоздо 110 гектарта хартаабха таригданхай. Эндэхид га бүриһөө 100 центнерһээ бага бэшэ ургаса абахаар хараална. Хартаабхын ургаса һайн. Мүнөө зурууд хоорондын элдүүрилгэ хэгдэжэ, газарайнь шорой зөөлэрүүлэгдэжэ байна. ЗУРАГ ДЭЭРЭ: хартаабхын поли дээрэ зурууд хоорондын элдүүрилгэ хэгдэжэ байһан үе.

А. ИСТОМИНОЙ фото.

СССР-эй Министрнүүдэй Соведтэ

1964 оной июлиин 24-дэ нүхэр Н. С. Хрущевой түрүүлэлгэ доро СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Президиумэй заседани болобо. СССР-эй арадай ажахые 1966—1970 онуудта хүгжөөхэ түсэбэй проект зохёон табиха гол шэглэлнүүд тухай асуудал энэ заседани дээрэ зүбшэн хэлсэгдээ.

СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Президиумэй хүдэлмэридэ СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын орлогшонор, КПСС-эй ЦК-гай секретарьнууд, союзна республикануудай Министрнүүдэй Соведүүдэй түрүүлэгшэнэр, союзна республикануудай Министрнүүдэй Соведүүдэй түрүүлэгшэнэрэй орлогшонор, тэрэшэлэн СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй, СССР-эй Госпланай, түбэй бусад зургаануудай харюусалгатай хүдэлмэрилэгшэд хабаадалсаа.

Коммунизмын материально-техническэ үндэһэ һуури байгуулха, техникэ, үйлэдбэриин технологи болон эмхидхэл улам саашадань һайжаруулха тухай, үйлэдбэриин процессүүдые үргэлжэдэнь автомадаар улам ехээр зэбсэглэхэ, оньһожоруулха, ашаг үрэ ехэтэй шэнэ һалбаринууд болон үйлэдбэринүүдые бүхы хэмжээгээр хүгжөөхэ, промышленна продукциин шанар дээшэлүүлхэ талаар КПСС-эй Программа соо хараалагдаһан зорилгонуудые бэелүүлжэ шадамаар лэ үлэмжэ үрэ ехэтэй хэмжээ ябуулгануудые бэелүүлхэ шухала. СССР-эй арадай ажахые 1966—1970 онуудта хүгжөөхэ түсэб зохёон табихадаа эдэ бүгэдые хараадаа абахыень СССР-эй Госпланда, союзна республикануудай Министрнүүдэй Соведүүдтэ, СССР-эй Гүрэнэй комитедүүдтэ, министерствэнүүд болон зургануудта захяа заабари үгтөө.

Минеральна үтэжүүлгэнүүдые, ургамалнуудые хамгаалха химиин хэрэгсэлнүүдые, пластмасса, искусственна ба синтетическэ утаһануудые, мүн арадай ажахыда хими улам түргөөр нэбтэрүүлхэдэ шухала хэрэгтэй болохо химическэ бусад продуктнуудые эрид ехээр үйлэдбэрилхын тулада хүсэн түгэс химиин промышленность байгуулха хэрэгтэ мүнгэ зөөри, хүсэ шадалаа элсүүлхэ ябадал табан жэлэй түсэб дотор хараалхыень даалгагдаа.

Хүдөө ажахын продукци улам ехээр абадаг болохын тулада хүдөө ажахые, мүн тэрээнтэй холбоотой промышленностиин һалбаринуудые капитальна һомологын мүнгэ зөөреэр, материальна эд хэрэгсэлээр хангаха ябадал дурадхагдаа.

Арад зоной материальна һуудал байдал улам саашадань һайжаруулхын тула арадай ажахые хүгжөөхэ табан жэлэй түсэб дотор хэмжээ ябуулгануудые хараалха шухала гэжэ мүн лэ заабари үгтөө. Тиихэ зуураа, ниитын хэрэглэмжын жаса ехэдхэхэ, һургуулиин наһа гүйсөөдүй үхибүүдэй хүмүүжэхэ эмхи зургаануудай, һунаадхагдаһан үдэртэй һургуулинуудай тоо олошоруулха хэрэгтэ онсо анхарал хандуулха шухала.

СССР-эй Оборонын министрэй приказ

1964 оной июлиин 26. № 169. Москва город

Нүхэд матросууд, солдадууд, старшинанууд болон сержантнууд!

Нүхэд офицернүүд, адмиралнууд болон генералнууд!

Нүхэд судна бүтээлгын промышленностиин хүдэлмэришэд, инженернүүд болон техникүүд!

Мүнөөдэр совет арад, тэрээнэй сэрэгшэд Далайн-Сэрэгэй Флодой үдэрые тэмдэглэжэ байна.

Манай агуу ехэ Эхэ ороной ажалшад зохёон байгуулхы түйлай ехэ дэбжэлтын оршон байдалда энэ һайндэрые угтана. Тэдэнэр хүн түрэлтэнэй һайн һайхан һанал хүсэл болохо коммунизм байгуулхын түлөө түрэл Коммунис партиингаа хүтэлбэреэр, Ленинэй зааһан замаар найдамтайгаар урагшаа дабшана.

Хүнүүдэй һанал хүсэл тоонгүйгөөр, термоядерна дайнай гал дүлые империализмын зэрхэг түримхэйшүүлэй һүжэрөөжэ болохо байһыень хараадаа абажа, социализмын ороной өөрытөө хамгаалха шадабариие мүнөө үеын эрилтэдэ тааруу байлгахын тула Коммунис парти, Советскэ правительство бүхы юумэ хэнэ.

Манай орондо, мүн социалис лагериин бусадшье оронуудта добтолон ороһон ямаршье зэрхэг түримхэй дайсанда шанга харюу үгэхөөр хэзээдэ бэлэн байха гээшэ совет сэрэгшэдэй нангин уялгань мүн болоно.

Бүгэдэ арадай һайндэр болохо Далайн-Сэрэгэй Флодой үдэрөөр амаршалан, мэндые хүргэнэб.

Сэрэгшын мэргэжэл шадабариие нарижуулан һайжаруулха, политическэ эрдэмээ дээшэлүүлхэ, сэрэгшын журам бэхижүүлхэ хэрэгтэ шэнэ амжалта түйлахыень сэрэгэй моряагуудта хүсэнэб.

Далайн-Сэрэгэй Флодые мүнөө үеын эгээл эрхим корабльнуудаар хангалгадаа саашанхи амжалта түйлахыень судна бүтээлгын промышленностиин хүдэлмэришэд болон алба хаагшадта хүсэнэб.

Далайн-Сэрэгэй Флодой үдэрые тэмдэглэн **захирхамни:**

Мүнөөдэр, 1964 оной июлиин 26-да, манай Эхэ ороной ниислэл — Москвада, союзна республикануудай ниислэл хотонуудта, герой-городуудта, тэрэшэлэн флодууд болон флотилинуудта артиллерийскэ хорин буудалгаар салют үгэхэ.

Агуу ехэ совет арад, тэрээнэй шэн габьяата Далайн-Сэрэгэй Флот мандаха болтогой!

Манийе бүхы илалтануудта зоригжуулан эмхидхэгшэ Советскэ Союзай Коммунис парти мандаха болтогой!

СССР-эй Оборонын министр Советскэ Союзай Маршал
Р. МАЛИНОВСКИЙ.

КУБЫН АРАДАЙ ҺАЙНДЭР

МОСКВАГАЙ ОЛОНИИТЫН ТҮЛӨӨЛЭГШЭДЭЙ СУГЛААН

Июлиин 24-дэ Союзуудай байшангай Колонно зал соо Москвагай олониитын түлөөлэгшэдэй баярай суглаан болобо. Энэ суглаан Кубын арадай-революционно һайндэр — национальна восстаниин үдэрэй 11 жэлэй ойдо зорюулагдаһан байна.

Тус суглаанда нүхэд А. П. Кириленко, Ю. В. Андропов, СССР-эй министрнүүд, СССР-эй Гүрэнэй комитедүүдэй түрүүлэгшэнэр, тэрэшэлэн Кубын Республикаһаа Советскэ Союзда байдаг элшэн сайд Карлос Оливарес Санчес, һайндэртэ ерэһэн, Социалис революциин нэгэдэмэл партиин Гаванын провинциальна комитедэй гэшүүн Уильфредо Родригес түрүүтэй Кубын делегаци байлсаа.

Гайхамшаг энэ ойн баярта зорюулагдаһан элидхэл ВЦСПС-эй секретарь П. Т. Пименов хээ.

(ТАСС).

ТАСС-ай мэдүүлгэ

Атомна зэбсэгтэ хамаатай элдэб мэдээсэлнүүдые НАТО гэжэ сэрэгэй бүлэглэлдэ дамжуулан үгэхэ тухай энэ бүлэглэлтэй США-гай правительство хэлсээ баталаа гэжэ һаяхан Сагаан байшан соносхоо. Энэ бүлэглэлдэ бүхыдэнь гү, тус бүлэглэлдэ хабаададаг тус тус оронуудта США-гай өөрынгөө һанаашалгаар үгэхэ «мэдээсэлнүүд бүри үргэдхэгдэхэ» гэжэ дурсагдаһн хэлсээнэй ёһоор хараалагданхай гээд Сагаан байшангай мэдээсэл соо хэлэгдэнхэй. «Атомна зэбсэг ошохо газартань хүргэхэ ёһотой һайн оньһо түхеэрэлгэнүүдые бүтээлгэдэ» шухала болохо мэдээнүүд, тайлбарилан хэлэбэл, өөһэдынгөө ракетэнүүд болон бусад дайшалхы зэбсэг хэрэгсэлнүүдые ядерна һомотой болголгодонь США-тай союзнигуудта туһалхаар мэдээнүүд олоор үгтэдэг болохо.

Энээнтэй дашарамдуулан доро дурсагдаһан мэдүүлгэ хэхээр ТАСС түлөөлэгдөө.

Холбоото Штадууд ядерна зэбсэг дэлгэрүүлгэдэ хүргэхөөр алхамуудые түрүүшынхеэ хэнэ бэшэ, имэ алхам хэхэ тудамаа ядерна зэбсэг үшөөл дамжуулан үгтэнэгүй, арадууд һанаа амар һуужа шадаха гээд найдуулга хэдэг юм. США 1955 ондо өөрынгөө союзнигуудта атомна зэбсэг тухай мэдээсэлнүүдые үгэжэ эхилхэдээ, иигэжэ найдуулдаг байгаа. Атомна зэбсэгтэ хамаатай мэдээсэлнүүдые андалдан абалсаха тухай ФРГ, Англи болон бусад хэдэн оронуудтай хоёр талын хэлсээ 1958—1959 онуудта баталхадаа мүн лэ иигэжэ хэлэдэг байгаа. Һанаа заһаһан мэдүүлгэнүүд яһала олоор лэ хэгдэжэ байдаг. 1962 ондо НАТО-гой соведэй сессиин Афинада болоходо ядерна зэр зэбсэг тухай мэдээсэлнүүдые Европодохи союзнигуудтаа бүри олоор үгэхөөр США-гай бэлэн байһан тухай хэлэгдэһэн байха юм. НАТО-гой олон талын ядерна хүсэнүүдые байгуулга ядерна зэбсэг дэлгэрүүлэн тараалгатай оройдоошье холбоогүй гэжэ Америкын ажал ябуулагшадай хэдэг найдуулгануудые нэгэтэ бэшэ шагнадаг байгаабди. НАТО гэжэ бүлэглэлтэй США-гай баталһан шэнэ хэлсээн ядерна зэбсэг дэлгэрүүлэн тарааха ябадалда хүргэхэгүй гэһэн хэбэртэйгээр харуулха һэдэлгэнүүд Сагаан байшангай документнүүд болон Америкын хэблэлдэ мүнөө хэгдэдэг байна.

Зүгөөр шэнэ хэлсээн ямар ондоо удхатай байха гээшэб. Юуб гэхэдэ, ядерна зэбсэг США-гай союзнигуудай сэрэгэй алба хэгшэд шудална, тэдэнэр ядерна зэбсэг хэрэглэхэ түсэбүүдые, «ядерна зэбсэг хэрэглэхэ талаар ёһотойл дайсанайнгаа арга боломжонуудые сэгнэһэн» мэдээнүүдые мэдэжэ абаха, ракетно-ядерна зэбсэгүүд тухай Америкын научно-техническэ материалнуудтай танилсаха аргатай болохо гэжэ энэ хэлсээн соонь балшыса хэлэгдэһэн байна бэшэ аал? США союзнигудайнгаа гарта ядерна зэбсэг сэхэ барюулаашьегүй һаа, ядерна зэбсэгтэй болохо, өөһэдтөө таарамжатай ойрын болзор соо тэрэниие хэрэглэхэ ябадалда тэдэниие бэлэдхэхые оролдоно гэжэ ганцахан лэ энээн дээрэһээ эли боложо үгэнэ. Мүнөөнэй хэлсээндэ имагтал имэ сэгнэлтэ үгэжэ болохо байна.

Имэ хэлсээнэй баталгадаһые хамагай түрүүндэ Баруун Германиин эрилтэнүүдээр тайлбарилжа болоно гэжэ һанаха бүхы үндэһэ баримта бии. Хойтоатлантическа бүлэглэлдэ хабаададаг олон оронуудай буруушаадаг байгаашье һаань, НАТО-гой олон талын хабаадалгатай ядерна хүсэнүүдые байгуулха түсэб баталан абхуулгада Баруун Германи бага бэшэ үүргэ дүүргэдэг байна бшуу. Баруун Германиин милитарис этэгээдүүдэй баалалта хэхэдэнь, сэрэгэй атомна нюусануудые хамгаалха тухай Америкын хуулинууд сахигдажа шадагдаагүй. Баруун Германиин зэбсэгжэлгые «хизаарлаха» гээшэ Парижда хэгдэһэн хэлсээгээр хараалагдаһан аад, мүн лэ сахигдаагүй һэн. Германиин ёһотойл хүйхэр милитаристнуудые эб найрамдалда дуратайшуул гэжэ харуулха зуураа, США-гай болон НАТО-до хабаададаг бусад зарим оронуудай правительствэнүүд бэлэн болоһон ядерна зэбсэгүүдтэ ФРГ-е хэмнай хүтэлжэ абаашахаб гэжэ арсалдадагшье байха юм. Тиихэдээ, ФРГ тэрээндэ мүнөө үгтэһэн юумэнүүдээр һаналаа ханаха, хожом хожомоо бүри ехэ эрилтэ табихагүй гэжэ хэлэхэдээ тэдэнэр өөһэдыгөө болон бусадые мэхэлнэ гээшэ.

Атомна зэбсэгтэй болохо, тэрэниие мэдэхэ гээшэ «бүрин эрхэтэй байха ябадалай онсо шэнжые тодорхойлдог һүлдэ тэмдэг болоно» гэжэ ФРГ-гэй оборонын министр урдань байһан Штраусай баталан хэлэдэг байһаниинь баруун оронуудта мэдээжэ бэшэ аал. ФРГ НАТО дотор хоёрдохи зэргын (США-гай һүүлээр) зэбсэгтэ хүсэнүүдые үгэдэг байһанаа урдаа барин, ФРГ-гэй мүнөөнэй сэрэгэй министр Хассель «ядерна түсэблэлгын талаар зохихо хубитые болон ядерна харюусалгые абалсаха» эрилтэ хэнэ. «НАТО дотор ядерна зэбсэгэй талаар харилсаа холбооё» ФРГ имээр ойлгодог байха юм. Тиимэһээ ядерна мэдээсэлнүүдые бүри үргэнөөр тарааха талаар США-гай хэһэн шэнэ алхамые Бонной ехэ һаналаа ханангяар, саашадаа харата аашa гаргаха ехэ аванс гэжэ угтаһаниинь гайхалтай бэшэ.

Ядерна зэбсэг тухай мэдээсэлнүүдые олоор дамжуулха тухай хэлсээнэй баталагдажа, олон талын ядерна хүсэнүүдые байгуулгын (имэ хүсэнүүдые байгуулха түсэб НАТО-до зохёогдожо байдаг) эхин болгошо түрүүшын корабль — «Бидла» гэжэ эсминец дээрэ Баруун Германиин офицернүүд болон матросуудай гаража байха үедэ ядерна зэбсэг дэлгэрүүлэн тараахые США буруушаана гэжэ бүү зэбсэг хуряаха талаар 18 ороной түлөөлэгшэдһөө бүридэһэн комитедтэхи хэлсээн дээрэ Америкын түлөөлэгшэд найдуулга хэдэг байна. Иигэжэ үгэдөө хүрэдэггүй ябадал юун тухай гэршэлжэ үгэнэб гэхэдэ, ядерна зэбсэгэй саашадаа дэлгэрэлгые зайсуулха имэ шухала асуудал шиидхэлгэдэ США һэшхэлгүйгөөр хандана. Ямар юумэн болоноб гэхэдэ, Америкын политигууд ядерна зэбсэг дэлгэрүүлхэгүйбди гэжэ хэлэдэг аад, тэдэниие тараан дэлгэрүүлхэ договорнуудые баталжа, ёһолон батадхадаг байха юм.

Атомна мэдээсэлнүүдые халан абалсаха тухай шэнэ хэлсээ баталхадаа, НАТО-до хабаадагшад ООН-ой Генеральна Ассамблейн XVI сессиин резолюциие үнэндөө хэрэгсээнэгүй гээшэ. «Ядерна зэбсэг хиналгые дамжуулан үгэлгэһөө, имэ зэбсэгтэй болоогүй гүрэнүүдэй тэдэниие бүтээхэ шухала мэдээнүүдые үгэхэһөө бэеэ бариха уялга абаһан» уласхоорондын хэлсээ баталхые ядерна зэбсэгтэй болоһон гүрэнүүдэй али болохоор оролдохыень мүнөө ядерна зэбсэгтэй болоһон гүрэнүүдые тус резолюци уряална.

Ядерна зэбсэг тараан дэлгэрүүлгэ угаа ехэ аюултай. Энэ аюулые зайсуулгада туһалхаар хэлсээнүүдые түргэнөөр баталха шухала гэжэ дэлхэйн арадууд һайнаар ойлгоно. ФРГ-тэй, НАТО-до ородог бусад гүрэнүүдтэй хамта ядерна дайнда бэлэдхэхэ талаар США-гай баримталдаг хараа шугам имэ хэлсээ баталха хэрэгтэ гол һаад түбэг болоно. Ядерна зэбсэгэй дэлгэрэлгэдэ хориюул ямаршье аргаар дабахын аргагүй, үрэ ехэтэй байха ёһотой.

Ядерна зэбсэг тухай мэдээсэлнүүдые тараан дэлгэрүүлхэ шэнэ алхамуудые хэхэдээ, США-гай, НАТО-до ородог бусад оронуудай правительствэнүүд арадуудай үмэнэ хүндэ хүшэр харюусалгануудые бэедээ даажа абана гээшэ.

ИНТЕНСИФИКАЦИИН ЗАМААР

ТҮРҮҮ ОНОЛ АРГА—АЖАХЫ БҮХЭНДЭ

Хүдөө ажахыда эрдэм наукын түйлалтануудые, түрүүшүүлэй дүй дүршэлые үргэнөөр нэбтэрүүлхэ асуудал КПСС-эй ЦК-гай февралиин Пленумдэ хэлэгдэжэ, шухала хэмжээнүүд хараалагдаһан байгаа. Түнхэнэй управлениин колхоз, совхозуудай партийна организацинууд энээниие гол зорилго болгон абаад, ехэ хүдэлмэри ябуулжа байнхай.

Интенсификациин түрүүшын энэ жэлдэ ямар һайн юумэ хэрэглэгдэнэб гэбэл: тараан ажахы, мал ажал хүгжөөлгэдэ хими үргэнөөр хэрэглэгдэнэ. 1964 ондо колхоз, совхозуудай таряалангай газарта хамта 15 мянган центнер аммиагтай уһан, 4 мянга шахуу центнер минеральна үтэгжүүлгэ оруулагдаа. Хамта дээрээ бүхы таряалангай гурбан хубида гэхэ гү, али 11 мянган гектарта тиимэ үтэгжүүлгэ хэрэглэгдээ юм. Түнхэнэйхид илангаяа аммиагтай уһанай ургасада нүлөө ехэтэй байдагые мэдэрдэг болонхой.

Энээнтэй хамта үшөө ондоо арганууд хабарай хүдэлмэриин үедэ хэрэглэгдээ һэн. Энэ жэлдэ бүхы ажахынуудта үрэһэнэй тараа зөөдэг тусхай машинанууд түхеэрэгдэжэ, хүдэлмэри нилээд хүнгэрөө. Гадна 16 трактор ехэ скорость дээрэ ажаллаһан, газар хахалалгада анха түрүүшынхеэ ажахынуудта комплексно агрегадууд хэрэглэгдэһэн юм.

Үнгэрэгшэ хабар Саянай совхоздо, «Сибиряк» колхоздо 5 мянган гектар сабшалан дээрэ самолёдоор хоро сасагдаа. Мүн тараанай газар дээгүүр энэ аргаар гербицид сасагдажа, бургаг үбһэниинь үгы хэгдээ. Урдань энэ хүдэлмэри машина зэмсэгүүдэй хүсөөр хэгдэдэг байгаа бшуу. Ороохо тараа, овощ болон тэжээлэй ургамалнуудта аммиагтай уһа, тиимэ селитрэ нэмэлтэ тэжээл болгогдон оруулагдахын хажуугаар бусад ажахынуудта ургамалай гараса хурдадхаха зүйл —шулуун хөөгэй холисо хэрэглэгдэжэ байна. Управлени доторнай 25 тонно иимэ зүйл асаргаданхай. Тэрэниие 2—3 дахин ургамалда сасан тарааха ургасань һайжардаг юм. Энээнһээ хойшодоо энэ аргые ороохо тарааа, кукуруза ургуулгада хэрэглэхэ зорилготойбди.

Һүүлэй үедэ органо-минеральна компостнууд бэлдэгдэдэг болонхой. Энээнэй хүдэлмэри ехэтэй байһан тулада оньһожоруулагдаһан тусхай бригада ажахынуудаар эмхидхэгдэнхэй. Мүнөө 14 мянган тонно компост бэлдэгдэнхэй. Ерэхэ жэлдэ тарилга хэгдэхэ газарта 64 мянган тонно компост оруулагдаха юм. Иигэжэ тараан ажал дээрэ хими нэбтэрүүлэгдэжэ, наар бага болгогдоно. Энээнһээ ургаша бүхы таряалангаймнай 20 процентэнь наар болгогдодог байһанаа 6 процентдэ ороо.

Тиихэдэ хими гэшэмнай мал ажал хүгжөөлгэдэ туһална, малай ашаг шэмэ абалгые дээшэлүүлнэ. Үнгэрһэн жэлдэ управлениимнай зооветеринарна мэргэжэлтэд аммиагтай уһанда һолоомо буйлуулжа туршаһан байгаа. Тэрэнииень мал амтархан эдидэг байба. Тиимэ зүйлэй уһые силос даралгада хэрэглэхэдэ бэһал һайн үрэ дүн харуулна. Жэшээлхэдэ, энэ аргаар бэлдэһэн силос дээрэ Харбяадайн һаалиин фермын үнеэд байлгагдажа, һү һаалиня горитой нэмэһэн байха. Мүн һаалиин фермэнүүдтэ мочевинэ хэрэглэгдэнэ, искусственна аргаар һүн бэлдэгдэжэ, тугалнуудта уулгагдана. Февраль һараһаа эхилээд июнь һара гаратар 1200 гаран тонно искусственна һүн бэлдэгдэжэ, нарай малда уулгагдаа.

Манай Түнхэнэй үйлэдбэриин управлениин ажахынуудта силос даралгын үедэ мочевинэ хэрэглэгдэхэ юм. Мүнөө Саянай совхоздо трактор дээрэһээ силостэ мочевинэ оруулха тусхай түхеэрэлгэ бэлдэгдээд, туршагдажа байнхай.

Иигэжэ үйлэдбэри дээрэмнай шэнэ онол арганууд нэбтэрүүлэгдэжэ, управлениимнай колхоз, совхозууд мал ажалһаа продукци ехээр абадаг боложо байна. Һү һаалга нёдондо энэ үеынхитэй сасуулхада 32 процентээр, мяхан—10, нооһон—71 процентээр ехэдхэгдээ.

Ажал хүдэлмэри дээрээ түрүү аргануудые хэрэглэжэ байхадаа хүдөөгэй партийна комитет, үйлэдбэриин управлени колхоз, совхозуудай хүтэлбэрилэгшэд, мэргэжэлтэдые, тараашад болон малшадые шэнэ юумэ хэрэглэжэ һургаха, харуулан ойлгуулхые оролдодог. Ажахынуудай хүтэлбэрилэгшэд республикын туршалгын станцида ошожо, ажалтайнь танилсаһан, һайн юумэнүүдыень хаража ерээ һэн. Үнгэрһэн июнь һарада колхоз, совхозуудай хүтэлбэрилэгшэд, парткомуудай секретарьнар, управлениин мэргэжэлтэд Эрхүүгэй областиин туршалгын станцида, Китойско совхоздо, тус областиин шубуунай фабрикада ошожо, ажалыень хараа. Тэндэхи дүй дүршэлтэй танилсажа, Саянай совхоз, «Сибиряк» колхоз болон бусад ажахынууд үдхэн тоһолиг һүтэй үүлтэртэ үнеэдые бии болгохоор хараалжа байнхай.

Управлениин түрүү фермэ, гүүртэ, отаранууд дээрэ түрүү дүй дүршэлэй һургуули эмхидхэгдэһээр хоёрдохи жэлээ боложо байна. Түрүү тугалшан Нежемскаягай ажалай дүршэлтэй управлениин бүхы тугалшад танилсадаг. Павел Аюшеевэй звеногой яажа кукурузын баян ургаса түйладаг аргатай кукурузашад танилсадаг. Хонишон Гатаб Шойбоновой ажалайнгаа дүй дүршэлые бүхы хонишодто хөөрэжэ үгэдэг юм. Эдэ бүгэдэ хэмжээ ябуулганууд эрдэм наукын болон түрүүшүүлэй дүй дүршэл, онол аргые ажал дээрэмнай түргөөр нэбтэрүүлхэ арга олгоно.

Тиигэбэшье энэ хүдэлмэриие бүхы дээрээ һайн ябана гэхэ аргамнай үгы. Дутуу дундануд, хэрэглэгдээгүй арга боломжонууд ехэ бии. Илангаяа управлени доторнай шубуу үсхэбэрилгэ хангалтагүйгөөр эмхидхэгдэнэ, энэ һалбариһаа олзо доход багаар абтана. Тиихэдэ малай фермэнүүдэй хүндэ ажал оньһожоруулга һаянайл эхилэгдэжэ байна гэшэ. Олохон фермэнүүдтэ электрын аргаар һү һаадаг түхеэрэлгэнүүд тодхогдоһон аад, тэдэмнай биратайгаар хэрэглэгдэжэ шадагданагүй.

Дутуу дундануудые усадхахаһаа эхилээд, урдаа табиха зорилгомнай ехэ. Энээндэ гол анхаралаа хандуулжа, КПСС-эй ЦК-гай декабриин, февралиин Пленумуудай табиһан зорилгонуудые амжалтатайгаар бэелүүлхын түлөө хүдөөгэй коммунистнууд бүхы хүсэеэ элсүүлхэ байха.

Ю. ВИЗАНТИЙСКИЙ,
Түнхэнэй хүдөөгэй парткомой секретарь.

Барилгашадай Үдэрэй хүндэлэлдэ дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ 8-дахи барилга-хабсаралгын управленидэ коммунист Клара Епифановна Ястребовагай хүтэлбэрилдэг шэрдэгшэдэй бригада түрүүлжэ ябана. Тус бригадада 21 хүн ажалладаг юм. Мүнөө тэдэнэр 62 квартиратай байрын гэр дээрэ ажаллана. Зураг дээрэ: баруун гарһаа К. Е. Ястребова, бригадын гэшүүн М. А. Пичугина.

З. ВЕСНИНАГАЙ фото.

ҮНЭН СЭДЬХЭЛЭЭРЭЭ ХАНДАА ҺАА...

Нэгэ басаган ном уншажа һууна. Нүхэрынь ха, янзань, хажуудань ерээд:

—Ши, ямар иимэ һонин ном уншанабши ниихэдээ, толгойгоошье үргэхэ забдагүй?

—«Түрүүшын багша»,—гээд, тэрэ басаган номһоо нюдэеэ таһалангүй харюусаба. Ягааб даа, Ленинэй шангай лауреат, Киргизэй уран зохёолшо Чингиз Айтматовай бэшэһэн. Энэшни жэгтэй һонин ном,—гээд, уншажа һуугааша басаганиинь эрхы хургаяа ёдойлгоно.

—Хаанаһаа абабаш?

—Юу хаанаһаа гэжэ, һайн һайн номуудые олоо хүн аабзаб даа... Ахай городһоо асараа һэн лэ даа. Хүнэй гар дамжажа ябаһыень арай гэжэ абааб. Гол удхыень хуряангыгаар хөөрэжэ үгэхэ һэм. Теэд... энэ номой главна геройнууд—Дюйшен, Алтанай гэгшэдые хойноһоонь «дахажа» ябанаб. Таһарха аргам үгы. Өөрөө уншаарай,—гээд, тэрэ басаган номоо уншашаба.

—Библиотекэдэ энэ ном бии ха гү?

—Мэдэнэгүйб. Теэд тэрэшни хаалтатай гээбы. Клуб заһабарилагдаад, библиотекэнь мүнөөдөө хаалтатайл аа гү. Магазинда мүртэй номууд байха бэшэ, нэгэ углуудань эды еды юумэл байгша.

—Тиимэ, хари. һайн һайн номуудые абаха гэхэдэшни һанаагаар бэшэ байнал. Даб гээд Мухар-Шэбэртэхи номой магазин ошоод орхихогүйш.

Хоёр басагадай иимэ хөөрэлдөөе Хүшүүн-Үзүүр тосхондо шагнабаб. Энээнтэй дашарамдуулан, Мухар-Шэбэрэй аймагта номой наймаанай ямараар эмхидхэгдэһэн тухайда һонирхолтой болобо.

Мухар-Шэбэр тосхондо номой ехэ магазин бии. Байшандань мүнөө заһабарилга эхилэнхэй, оргон тоодог юумэ байна. Ара талаһаа—сонхоороо һургуулиин номууд-учебнигүүдые, бусад хэрэгсэлнүүдые худалдана. Бэшээр аргагүй. Заһабарилгань унжагайршанхай, үшөө хэдыншье болохонь мэдэгдэнэгүй. Шалтагааниинь олон янзын. Эндэ хүдэлжэ байһан хүниинь үбдөө гэхэ мэтэ. Богонёор хэлэхэдэ, энэ магазин һара шахуу хаалтатай байна. Асарһан номуудынь палааха дээгүүр обоолоотой. Хуушарһан номууд: ород, буряад хэлэн дээрэ учебнигүүд, хүдөө ажахыда зорюулһан элдэб номууд, буряад уран зохёолшодой номууд дүүрэн хэбтэнэ.

Магазинда ерэхэдэмнай, даагшань нүхэр Оленникова байгаагүй, наймаашан нүхэр Кадрулева бага зэргын наймаа хэжэ байба. Заһабарилга эхилһэн хадаа бүхы юумэеэ ниишэ тиишэнь ондиргонхой. Иимэ хаһагүй үедэнь дайралдаад, шүүмжэлхын талаанда эдэ мүрнүүд бэшэгдэнэ бэшэ, харин номой наймаанда тусхай харюусалгатай хүнүүд—эд хэрэглэгшэдэй коопераци Мухар-Шэбэртэхи зурганай хүтэлбэрилэгшэд наймаашан нүхэр Кадрулевагай хэлэгшээр «ном наймаалха, олониитэдэ хүргэхэ хэрэгые хайхардаггүй» гэжэ ойлгожо ядахаар бэшэ. Энэл шалтагаанаар магазинай заһабарилга иигэтэрээ удаарханхай. Энэ аймагай томо томо һууринуудта (олонхи газарта) номууд (ехэнхидээ уран зохёолой) эд бараантай, архи тамхинтай хамта нэгэ углуудань газаашалуулагданхай, таг дээгүүр табяатай, тооһо шоройдо дарагдажа байдаг. Мүнөөхи тугаарай хөөрэлдэгшэ хоёр басагадайшье нютагта—«Знамя Ленина» колхозой түб һууринда номой наймаан баһал холимог магазинда хамжуулагданхай. Эндэхи залуушуул, ганса эдэнэршье бэшэ, бултадаа болбосоронги ажаһуудалтай, культурын талаар эрилтэ ехэтэй болонги гэжэ эндэ ерэһэн хүнэй обёоржо ядахаар бэшэ. Соёл гэгээрэлэй хэрэгсэлдэ айхабтар ехэ анхаралаа табидаг, ехэншье юумэ хэжэ байгаа энэ колхозой хүтэлбэрилэгшэд культурын үшөө нэгэ гуламта—номой магазин нээхэ гээ һаа, арсахагүй байһаниинь ойлгосотой. Аймагтахи эд хэрэглэгшэдэй бүлгэмэй ноёдой хайхардаггүй, ханамжагүй дээрэһээ энээн тухай асуудалшье табигдаагүй байһан зандаа.

Ном гээшэмнай эрдэм дэлгэрүүлдэг, оюун бодолой «хоол», хүн бүхэнэй ажабайдалай эрхим хани юм, гэхысэ хүн бүхэн мэдэжэ байдаг ёһотой. Энээн тухай А. М. Горькиин хэлэһэн сэсэн үгэнүүдые дахин һануулалтай: хүн гүрэлтэнэй байгуулһан эди шэдитэ бүхы юумэнһээ эгээл орёо нарийниинь, эгээл ехэнь ном юм.

Дээрэ хэлэгдэһэн ушар баримтанудай хэды элишье һаань, номуудые дэлгэрүүлхэ, номтой нүхэсэжэ һураха, дурлаха тухай олониитын дунда хүдэлмэри ябуулха шухала байһан тухай тэмдэглэлтэй. Энэ талаар Мухар-Шэбэртэхи «Союзпечатиин» киоскые даагша Анна Алексеевна Лазаревагай ажал хэрэг бусадта жэшээ боломоор. Энэ багахан киоскынгоо гэрые ном уншалга дэлгэрүүлгын гуламта болгонхой гэхэдэ, алдуутай бэшэ. Сонхын биишыхан нүхөөр газетэ наймаалаад һуухынгаа орондо үүдэеэ нээнхэй, ном, журналнуудые худалдажа байна. «Хүндэ ном дурадхахын тулада тэрэниие өөрөө уншаһан байха ёһотой, тиигээл һаа ном дэлгэрүүлэгшэ нэрэеэ нэрлүүлхэш» гэжэ Анна Алексеевна ярина. Энээнэй зүб байһаниинь арсашагүй.

Номой наймаа эмхидхэхэ хэрэгтэ тохёолдодог дутагдалнуудые (ород һууринуудта буряад хэлэн дээрэ гараһан номууд олоороо абаашагданхай, мүнөөхи холимог магазинуудта хэдэн жэлээр хэбтэдэг гэхэ мэтэ) бултыень тоолобогүйбди. Тиигэһэнэйшье хэрэг үгы ха. Номуудые гүйсэгүй эд бараан гэжэ наагуур хаража болохогүй байһаниинь мэдээтэй. Гэхэһээ гадна ном гээшэ соёл сурталай хүдэлмэриин хүсэтэ зэбсэг мүн гээд хүнүүд ойлгоно бэзэ. Энэ тон юрын ойлгомжо тухай мүн эндэхи эд хэрэглэгшэдэй бүлгэмэй хүтэлбэрилэгшэд бү мартаг лэ гээд дахяад һануулалтай.

Д. ЖУГДУРОВА.

Холын совхозһоо ерэһэн бэшэг

МҮРЫСӨӨ ҮҮСХЭҺЭН ГАЗАРТА

Үргэн Буряад оронойм ниислэл хото Улаан-Үдэһээ агаарай сахилзама мүнгэн онгосоор зүүн зүгые барижа, ойро зуурхана ниидэхэдээ, тэнхүү дошхон урасхаалта Витимэй эрьедэ оршоһон Романовкын аэродромдо буухат. Уданьегүй самолёдой буухые хүлеэжэ байһан хоёр автобус һалгэсэлдэжэ, нэгэниинь Нарһата, нүгөөдэнь Тэлимбэ тээшэ табилуулжа мэдэдэг.

Романовкаһаа урагшаа эхилдэн улаан шэнэһэн модоор хүшагдаһан үндэр, набтар шэлэнүүдые оторо дабаһан шугам шэнги сэхэ аад, хобхо дардам харгы. Эндэхи байгаалиншье хүдөө хүнэй нюдэндэ үзэсхэлэн һайханаар харагдадаг юм. Тиимэһ хадань үнгэрэгшэ үбэл энээгүүр ябахадаа Чехословакиин суута аянашад-журналистнууд Ганзелка, Зигмунд гэгшэд энэ шадарай үнэр баян үзэсхэлэнтэ һайхан нютагые дэмы гаргаан бэшээгүй байха. Мүн баһа эндэхи залуушуул урэжэлтэ һайхан нютагаа магтан:

Агархан үндэр Яабланай арада
Аралтайхан Тэлимбэ нютаг бии.
Ажалшахан үнэр зонойнь дунда
Аятайхан нэгэ амараг бии,—гэжэ дуулалдадаг.

Эгээн энэ нютагта республикымнай холо захын ажахынуудай нэгэн болохо «Комсомольский» совхоз оршодог. Шэнэ байгуулагдаһан совхозуудай нэгэн болохо тус ажахы ган гасуурые мэдэхэгүй, газар уһаар элбэг, ой модоор, бэлшээреэршье тон баян юм.

Мүнөө эндэхи нютагай ажалшад ниитынгээ ажахые партиин оншолон табиһан хараа шугамаар амжалтатайгаар хүгжөөхын түлөө оролдосоор байнхай. Шэнэ газар ехээр ашаглаһан тус совхозой механизаторнууд үнгэрэгшэ хабарай тарилгые урда урданайхиһаа эрхим шанартайгаар үнгэргэжэ, үндэр баян ургасын ашаа һуури батаар табинхай. Мүнөө Хэндэ, Холирын үргэлжэ нэмжээ талын таряалан жэгдээр гаража, торгон ногоон долгёор нэбшыеэ хушагдаа.

Тиихэдэ мал ажалай продуктнуудые худалдаха хахад жэлэй түсэбые амжалтатайгаар дүүргэһэнэйнь ашаа габьяа тэмдэглэгдэжэ, республикын Хүндэлэлэй самбарта бэшэгдээ һэмнай. Ниитынгээ ажахые, тэрэнэй гол һалбари болохо мал ажалые саашадань улам хүгжөөхын түлөө тэмсэжэ байһан тус совхозойхид элбэг ехээр үбһэ тэжээл бэлдэхэ гэһэн үнэтэ үүсхэл, үргэн мүрысөө дэлгэрүүлээ юм. Мүнөө хаа хаанагүй «ярууниинхидан уряалаар», «яруунынхидай үүсхэлээр» гэһэн үгэ дэлгэрэнхэй гээшэ. Энэ үнэтэ үүсхэлэй түрэһэн газарта мүнөө үбһэ хуряалгын хүдэлмэри түлэг дундаа. Холо ойрын сабшалан нуганuудта үбһэшэдэй ажалай охин улам эршэдэжэ байна. Түрүүшын бухалнууд аржыжа, түрүүшын һууринууд бодожо захалаа. Үбһэ хуряалгада хамтадаа 180 гаран хүн 13 звено боложо гаранхай. Тэрэнһээ хоёрынь оньһожоруулагдаһан. Тэрэ хоёр звеное тракторно-тараан ажалай бригаданудые даагшад Илья Митыпов, Очирдаши Батомункуев гэгшэд хүтэлбэрилнэ.

Мүнөө жэл 64 мянган центнер гэхэ гү, али жэл хахад соо хүрэхэ үбһэ бэлэдхэхэ уялгатай, хүршэ Нисангын совхозойхидтой урилдаха мүрысөө баталанхай эндэхид ажаллажа байна. Мүнөө мүрысөө үүсхэһэн совхозойхидой хэр зэргээр ажаллажа байһаниие хоёрдохи фермын (эрхилэгшэнь нүхэр В. Г. Долсонов) жэшээ дээрэһээ хараад үзэе.

Тус фермэ совхозой центрһээ баруулжаа байса, хабсагайе хамна түрин урдаһан бар хүсэтэ Витимэй багахан аса һалаа болохо шудхадаг Хэндэ голой нуга гохой оршодог. Совхозой ашаглаһан шэнэ газарай ехэнхинь эндэ юм. Мүнөө энэ фермын Таала, Бугаригта, Шэбье, һубэ гэхэ мэтын ехэ ехэ гол нуганuудай сабшаланда хэдэн звенонууд гаранхай. Бригадын гэшүүд абаһан уялгынгаа, үнэтэ үүсхэлэйнгээ ехэ удха шанарые һайса мэдэнхэй. хооронһоо социалис мүрысөө эмхидхэнхэй. Гадна фермын управлениин мэргэжэлтэд болон ондоо ажалда ябажа байгшад, малшад, адуушадта, мүн баһа гэрэй эзэн эхэнэрнүүд болон пенсионернүүдтэ хуби хубидань үбһэ бэлэдхэхэ даабари үгтэнхэй, тусхай газарнуудые даалгаһан. Тэдэнэр мүнөө ургаса һайнтай бууса газарай ногоо сабшажа оронхой. Жэшээлхэдэ, пенсионер Николай Николаевич Романов Хэндэ голой олтирогой үбдэг тулама ногоо сабшажа эхилһэн, мүнөө гуша гаран бухалтай болоо. Мүн Сухасаан гэжэ газарта зуһалка байһан һубай мал гэр булэтэеэ харадаг Константин Халтурин зуу шахуу центнер үбһэ бэлэдхээд байна. Иимэ жэшээ олон.

...Хүхэрэн харагдагша хадануудай хобоо жалгын булагһаа харьяалһан, эхиндээ хоёр асатай Бугаригта гэжэ биишыхан горхон бии юм. Энэ горхоной нуга уужам салуу, ургаса һайнтай, жэл бүхэндэ хэдэн мянган центнер үбһэнэй абтадаг газарта Цыренов Нимын бригада байрладаг. Үбэлынь малшан, зуниинь үбһэшэн болодог Цыренов Нимын бригада совхоз соогоо эгээн түрүүлэн үбһэнэй хүдэлмэриие эхилжэ, мүнөө ажалайнгаа дүнгөөр түрүүлжэ ябана.

Хүхэ хяагай хуха хатама халуун үнжэһэн сэлмэг үдэр барагдажа, ами оромо үдэшын һэрюунэй хаһа оронхой. Үүлэгүй уужам тэнгэридэ ото тамаржа үнжэһэндөө эсэһэндэл, наран баруун үндэрэй оройгоор улаан торгон хүшэгэеэ татажа, амархаяа далда ороно. Уданьегүй үбһэшэдэй урса отогой. мүн баһа сагаан майхангуудай ойро түүдэгшын гал сорбхилжо, унайн утаан уняартан, уужам нугые урудан мүлхижэ эхилбэ. Эрьеынгээ шугы бургааһа шабхадан, шууяса харьялһан хүбшын горхоной эжэгүй шолшогонохо, мүн баһа моридой турьяха, хонхо боотолой ханхинаха абяан хээрын багахан шубуудай жэргэнэхэ абяантай ниилэжэ, хүдөө газарай ирагуу һайхан хүгжэм мэтээр сууряатана. Голой эхинһээ хэсүү булеэхэн һэбшээн бууна, хатаһан үбһэнэй хангал үнэрые асарна.

— Үглөө баһал сэлмэг халуун үдэр болохонь,— гээд, хажуурнуудые дабтахаар алха түшэ түхеэржэ байһан бригадир Нима Цыренович хэлээд,— ши, Борис, үглөөгүүр эртэлжэ шаргын модо хүбүүдээрээ асаржархёод, сабшажал мэдээрэй,—гэнэ.

— Мүнөөдэр һайсахан лэ унагаабал хабди,— гээд, тракторaa тоһодохоор түхеэржэ байһан Борис Балханов харюусана.

— Хуряалгадаа ахирдаха болоо һаамнай «МТЗ» трактор үгэжэ хамһалсахабди гэжэ директорнай захяад ошоно һэмнай. Үглөө мэдээ хүргэхэдөө хүнгэн трактор эрихэл болоо гээшэбди,— гээд, бригадир хажуурнуудаа дабтажа ороно. Тиитэһээр байтар шарга дархалагшад ерэнэ. Эндэ хоёрдохи жэлээ үбһэеэ тракторай шарга дээрэ һуриино. Энэнь үбэлэй сагта шэрэхэдэ амар, үнэ сэнгыныншье хямда болохо үгэдэг юм. «Шаргада һурилһэн үбһэн арьбан» гээд үбэлдөө малшадшье хэлэдэг.

— Манай бригада 4500 центнер үбһэ бэлэдхэхэ түсэбтэй. Энээнээ бултыень шахуу 30-40 центнерээр шарга дээрэ һурилхэбди,— гэжэ Нима Цыренович мэдүүлнэ. Тиигэжэ энэ бригадынхид ажалаа һайнаар эмхидхэжэ, мүнөө 200 гаран гектарай ногоо сабшанхай, 500 центнер үбһэ бухаллажа, тэрэнһээ 300 центнерынь шарга дээрэ һурилөөд байна. Бригадын тракторист Борис Балханов, машинистнууд Владимир Федоров, Виктор Богданов, Борис Цыдеев гэгшэд илангаяа һайнаар ажаллана. Тармуурщад эгэшэ дүүнэр Ринчин-Ханда, Бадма-Ханда Нимаева гэгшэд мүн эдэнһээ гээгдэнэгүй.

Тиигэжэ үнэтэ үүсхэлэйнгээ харюусалгые сум мэдэрһэн Тэлимбын үбһэшэдэй хэлэһэн үгэдөө хүрэхэнь дамжаггүй.

Ц. ДАНДАРОВ.

ТУҺАТАЙ, ҺОНИН СЕМИНАР

Прибайкальска промышленно-үйлэдбэриин зонын предприятинуудай партийна организацинуудай секретарьнуудай семинар һаяхан Каменскда болохо үнгэрбэ.

Семинарта хабаадагшад Тимлюгэй цемент-шиферэй заводой түүхэй эдэй цехэй партийна организациин хүдэлмэритэй танилсаба. Цехэй хүдэлмэришэдэй дунда коммунис мүрысөө хайшан гэжэ эмхидхэгдэһэн тухай цехэй начальник П. И. Поздняков суглараагшадта хөөрэжэ үгэбэ. Тус цех коммунис ажалай нэрэ зэргэтэй юм.

Сэлэнгын модоной баазын партийна организациин коммунис ажалай түлөө мүрысөөе хайшан гэжэ хүтэлбэрилдэг тухайнь баазын партбюрогой секретарь Н. Н. Хорушунова элидхээ. Семинарта хабаадагшад хүдэлмэриингөө дүй дүршэлөөр андалдаба.

С. КОРЖУНОВ.

ХҮН БОЛОХО БАГАҺАА

ЧЕМПИОН БОЛОХОЛ, ЗААТАГҮЙ

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Цыпилма ЖАМЬЯНОВА.
Н. МУНИНАЙ фото.

...Хүрин залаата хялганаар долгилһон үзүүр хүхэ ногоондо бэлшэжэ, хүсэ шадалаа хүсэшэһэн, 40—50 килограмм татаха хониной хойто хүлһөөнь саб шүүрэжэ, удаань сээжээрнь хам тэбэрижэ үргөөд, ууса дээрэнь согсойтор һуулгажархиха гээшэ тиимэ хүнгэн хүдэлмэри бэшэ. Иигээд дүүрэнэ бэшэ ха юм. Зүүн һуга доогуураа тэрэнэйнгээ хүзүүеынь нугалжа, урда хоёр хүлыень зүүн гараараа бахим барижа, түр зуура хайшаяа үлгэсэһөө абахатаяа хамта мотоороо табиха хэрэгтэй. Нооһон арһан хоёрой хоорондуур жэнгиржэ байгаа оньһото хайшын дорьбоондо гэжэгэнэһэн хонин хойто хүлнүүдээрээ тэртэгэдэн, эршэтэйгээр хайраад абахал.

Тиигэбэшье һаань, шүрбэһэлиг бушуугаар, саб гэмхэнээр хүдэлжэ байһан эдир басаган тиимэ бэлээр тэбдээд, түдэгэсөөдхинэгүй, хайшаяа хүзүүнһээнь һүүл хүрэтэрнь ходоро ходоро ябуулжал байна. Нэгэ оншынгоо дүүргэдэхэдэ, хониёо гэдэһэн дээрэнь хэбтүүлээд, үбдэгөөрөө үлэ мэдэр дарантаад, саашадаа хайшалжа ороно. Юрэдөө, нэгэшье секунда соо хайшань хиидэ ниршаганажа байнагүй. Зэргэлээд ажаллажа байһан аха нүхэдтөө, хүдэр хүдэр хүбүүдтэ заашье мүхөөгөө үгтэнэгүй, бүри тэдээнһээшье абьяастайгаар, нэгэл хэм соохоно, тон лэ болгоомжотойгоор хайшална. Хаража байхада урматай.

Хониной нооһо хайшалха оренбургска түрүү онол аргын бүхы оншонуудые өөрсэ бэрхээр шудалһан иимэ эдир басаганай хүдэлжэ байхые июниин эсэс багаар Хорёор аяншалжа ябахадаа, Баруун Хасууртайда хараа һэм. Тэндэ тиихэдэ 34 хайшатай томодхогдоһон электроагрегат түлэг дундаа хүдэлжэ байгаа бэлэй. 34 хүнэй 5—6 хүниинь оренбургска аргаар хониной нооһо хайшалдаг шадабаритай һэн. Тэдэнэй нэгэниинь миниин хөөрэжэ эхилһэн энэ эдир басаган.

—Энэм хэнэй басаган бэ?—гэжэ шагнүүршэн Жамьян-Даба Дамдиновһаа асуухадам:

—Хандажабай басаган гүб даа, ягааб даа, Жамьяновагай. Наймадахние дүүргээд, сугтаа һурадаг үхибүүдээрээ ажалай практика гаража байна. Ажалда шуналтай басаган юм. Оренбургын арга гэгшэ гүбди, энээниеш миил сагтаа шудалаа. Мүнөө Цыпилмае хүсэжэ хайшалха хүн эндэш байхагүй. Эгээл бэрхэ хайшашад болохо Дашиев Дамба өөрынгөө ехэ хоёрые холо хаяад лэ байна,—гэжэ энэ үбгэжөөл хөөрөө һэн.

Үдын аяма, ами хөөргэмэ халуунда, шанга ажалай эршэдэ бага зэргэ хүлэрэнтэһэн, урихан шарайтай ,энеэбхилэн миһэржэ байгаа энэ басаган Цыпилмаа Жамьянова гээшэ. Нүхэдынь Надя гээд тэрэниие нэрлэдэг. Республикын суута хонишодой нэгэн, урдань СССР-эй Верховно Соведэй депутадаар һунгагдаһан Хандажап Жамьяновагай басаган ааб даа.

Үдын найман жэлэй һургуулиие энэ зунай эхеэр дүүргээ, мүнөө намар 9-дэхи класста һурахань. Бури мэнэ һаяхан 16 наһаяа гүйсэжэ, эдир наһаяа эршэдхэжэ, ажалай амта танижа эхилһэн басаган ха юм даа.

Хайшалагдаһан нооһо тушаан абадаг бүридхэлшын данса иража харахадамнай, үнэхөөрөөшье, Цыпилмааһаа олон хони хайшалдаг хүн эндэхи 34 хайшашад соо-һоо олдобогүй. Тэрэнэй обогһоо үргэлжэлһэн хүсэнэгтэ... 32, 35, 40, 40,... гэһэн тоонууд һубарилдана. Энэмнай һайн лэ бүтээсэ бшуу. Юрын гүримаар электрохайшаар бараг лэ тооной хүн үдэртөө һайл һаа 20—25 хониной нооһо хайшалдаг зэргэтэй. Эдир хайшашанай ажал ихэдээ магтаагүйдэ аргагүй. Олон хониной нооһо хайшалха зуураа, ямар бэрхээр бүтээсэ ехэтэ түрүү арга шудалаа гээшэб? Энэшни хожомоо шамда хэрэгтэйл байха, Цыпилмаа. Хойто жэлдэ үшөө олон хониной нооһо хайшалха байхаш! Тиихэдэ үшөө томо болохош, бэеш хүдэржэхэ, хүсэтэй болохош.

«Хойто жэлдэ»... Дан холуур, дэгэд гүүлжэ тааһан байгааб Үдынгөө совхоз соо түрүүлһэн, Хорингоо управленидэ суурхаһан Цыпилмаа Жамьянова оренбургска аргаар хониной нооһо хайшалдаг түрүүшүүлэй нэгэн болохо, иимэ мэргэжэлтэдэй республиканска гурбадахи конкурсдо хабаадалсахаар Ивалга хүрэжэ ерэнхэй, үнөөхил энеэбхилһэн зандаа байгаа һэн. Энэ түрүү дүй дүршэлые эрхимээр шудалжа сууда гараһан Галина Доржиева, Николай Пурбуев, Анатолий Вамбуев, Валентина Гарбаева гэгшэдтэй зэргэ жагсажа, эдэнтэй мүрысэхэ гээшэ энэ эдир басаганда гайтайл шэнги һэн, «Дэмышье ерээ хаб даа, эдэшни хуул эди шэдитэй болоһон, халуун шулуу долёоһон зон байна даа» гэһэн бодол Цыпилмаагай толгойдо анха түрэжэшье, зүрхэниинь шанга шангаар сохижошье болоһон байгаа хаш.

Гэбэшье Цыпилмаа Жамьянова шэлэн абалгын һорёое дабан гаража, гол мүрысөөндэ—конкурсдо хабаадалсаха найман бэрхэшүүлэй нэгэниинь бололсобо. Конкурс эхилбэ гэһэн дохёо соностоно. Эршэтэ ажалай 4 час. Амяа дарахын тэдысэ зог татахын аргагүй шанга тэмсэл. Дүн гаргалга. Үшөөл хүсэжэ бэежээгүй гүлмэр энэ басагамнай дүрбэн часай туршада 39 хониной нооһо хайшалжа, 88 балл абаа. Хүдэлмэриин долоон часай хэмжээндэ оруулхадань 68 хонин болоһон зэргэтэй. Иимэ наһанай үетэндэ эрхим амжалта...

Яаха аргагүй эрхим амжалта. Зэргэлээд байһан һуурин дээрэ ажаллаһан нёдондоной чемпион, 1963 ондо Бүхэроссин конкурсдо хабаадаһан Николай Пурбуев 4 час хүдэлөөд байхадаа, Цыпилмааһаа нэгэл хони үлүү хайшалаа ха юм. Тиихэдээ 12 килограмм нооһо багые хайшалһан байшоо. Бушуу шуумгай Бимба Базаров 43 хониной нооһо хайшалһан бэлэй. 2—3 жэлдэ иимэ аргаар хониной нооһо хайшалжа, мэргэжэл шадабаряа жэл бүри баяжуулжа байһан мундуу шамбай эрэшүүлтэй ана мана «сохилдоо» хадаа шадаал гээшэш, Цыпилмаа, бэрхэш! Хойто жэлдэ дүшэеэ ахина базаа гэжэ һанаһыемни. һарашье болонгүй аяар 28 хонёор хуушан амжалтаяа шэнэдхэжэрхибэш.

Хабатай.

«Буряадай эрхим хайшашан» гэжэ нэрэ зэргэ олгоһон дипломдо, мүнгэн шанда энэ мэргэжэл шудалһан бүри түрүүшынгээ жэлдэ хүртөө хадаа хойто жэлэй ехэ мүрысөөндэ хабаадалсахадаа үшөө һайн амжалта түйлыш. Энэ амжалтааршни нютагаархиншни, сугтаа һурадаг нүхэдшни нилээд бахархан омогорхоһон байха. Ажал гээшэл хүнэй бэеые шэмаглэдэг, орьёл өөдэ зорюулдаг юумэ ха юм даа. Тэрээнтэй хара багаһаа ханилһан хойноо хаанашье хүрэхэш, Цыпилмаа!

Ц. ЦЫРЕТОРОВ.

БУРЯАД ҮНЭН
2-дохи нюур.
1964 оной июлиин 26.

ОРОНОЙМНАЙ ДАЛАЙН ХИЛЫН ХҮСЭН ТҮГЭС ХАРУУЛ

Адмирал В. М. ГРИШАНОВ,
Далайн-Сэрэгэй Флодой Сэрэгэй Соведэй гэшүүн

СССР-эй Далайн-Сэрэгэй Флодой Үдэр—совет арадаймнай заншалта hайндэр мүн. Байгша ондо Эхэ оронойнай нэрэ хүндын дэлхэй дээрэ үзэгдөөгүй ехээр ургажа байhан оршон байдалда энэ hайндэр тэмдэглэгдэжэ байна. Партиин XXII съезд дээрэ баталан абтаhан Программа соо табигдаhан коммунизм байгуулгын асари ехэ зорилгонуудые совет арадай амжалтатайгаар бэелүүлжэ байна. «Арадай байдал hуудалые hайжаруулха тушаа КПСС-эй Программые бэелүүлхэ талаар хэмжээнүүд тухай» асуудал зүбшэн хэлсэhэн СССР-эй Верховно Соведэй дүрбэдэхи сессиин шиидхэбэринүүд Совет гүрэнэймнай экономическа хүсэ шадалай улам ургажа байhанай бодото гэршэ болоно.

Далай-Сэрэгэй Флодой hайндэрые жэл бүхэндэ тэмдэглэдэг ушар хадаа Эхэ оронноймнай зэбсэгтэ хүсэнүүдые улам бэхижүүлхэ хэрэгтэ Коммунис парти, Совет правительствын айхабтар ехэ анхарал оролдолго хандуулдагые гэршэлнэ.

«Советскэ Зэбсэгтэ Хүсэнүүдэй түргэн мэргэн, нягта нарин эмхи журамтай, парти, правительство ба арадайнгаа табиhан зорилгонуудые эрхим hайнаар дүүргэхэ, империализмын эзэрхэг түримхэйшүүлэй добтолгодо саг дары шанга сохилто үгэжэ шададаг байхын тула КПСС хамаг юумэ хүү хэнэ», —гээд партиин Программа соо хэлэгдэнэ.

Манай орон—далайн хүсөөр ехэ гүрэн. Оронноймнай хилын гурбанай хоёрhоо дээшэнхи хубин далай болон океануудай эрьеэр гарадаг гээшэ. Өөрынгөө бүхы түүхэдэ ород арад далайгаар тамардаг, корабльнуудые бүтээдэг, олон шэнэ газар, олтирог болон далайнуудые олодогоороо алдаршанхай. Далайгаар тамардаг оронуудай ябаагүй, хүрөөгүй зааханшье газарые дэлхэйн карта дээрэ олохонь бэрхэтэй.

СССР-эй Далайн-Сэрэгэй Флот дайшалхы болон революционно айхабтар ехэ алдар солотой. Далай тээhээ манай орондо добтолhон хариин дээрмэшэдтэй болоhон тулалдаануудта флодоймнай туйлаhан үүргэ габьяа айхабтар ехэл. Ородой мэдээжэ флотоводецууд Ушаков, Нахимов, Макаров болон бусадай дайшалхы шадабари мэргэжэл бүхы дэлхэйдэ мэдээжэ юм.

Матросуудайнгаа революционно алдар солоор совет хүнүүднай омогорхохо ёhooрoo омогорхоно. Хаанай капиталистнуудай ба нюдарган баяшуулай засагта эсэргүү, өөрынгөө арадай эрхэ сүлөөгэй түлөө тэмсэлдэ ородой флодой түрүү хүнүүд үнэн сэхээр хабаадалсаhан юм. 1905—1907 онуудта Кранштадт, Либава, Севастополь, Владивосток городуудта уhан сэрэгшэдэй хэhэн дайшалхы бухалгаанууд бүгэдэндэ мэдээжэ. «Потемкин» броненосецой матросуудай хэhэн восстани революционно айхабтар ехэ ушар болоhон байна. Тэрээндэ В. И. Ленин тон ехэ сэгнэлтэ үгэhэн гээшэ.

Октябриин революциин зэбсэгтэ восстаниин үедэ далайн сэрэгшэдэй дүүргэhэн үүргэ Совет оронноймнай омогорхол болонхой. Революционно «Аврора» крейсер өөрынгөө буудалгаар шэнэ үе саг —социализмын үе сагай эхилhэнэй дохёо үгөө hэн.

Москва, Ураал, Сибирь, Кавказ, захатүй үргэн Россин бусад нютагууд совет засагай түлөө тэмсэлдэ бодоhон матросуудые өөhэдөө хараhан байха. Буржуазна саг зуурын правительствые унагааха ба орон доторнай совет засагай тогтоогдожо байха үедэ Ленинэй партиин тугые далайн сэрэгэй түлөөлэгшэдэй дээрэ үргэжэ ябаhыень мэдэнэбди.

Граждан дайнай тулалдаанай үедэ революционно матросууд корабль дээрэ, бронепоезд соо, морин болон ябаганшье сэрэгшэдэй зэргэдэ эрэлхэг зоримгойгоор ябажа гараа. Хуурай газарта болоhон дайнай фронтнуудта 75 мянган матросууд хабаадалсаhан байна. Совет засагай түлөө, социализмын илан мандахын түлөө ами бэеэ үгэhэн баатар морягууд Маркин, Полухин, Виноградов, Ульянцев. Железняков болон бусадай нэрэ алдар Эхэ оронноймнай дайшалхы түүхэдэ алтан үзэгүүдээр бэшэгдэнхэй.

Эсэгэ ороноо хамгаалгын дайнай жэлнүүдтэ Далайн-Сэрэгэй Флот Совет Армиин найдамтай туhамарша байжа, дайсанай далайн сэрэгэй хүсые үгы хэхэ хэрэгтэ эдэбхи ехэтэйгээр оролсон, фашистнуудай корабль болон транспортые зоримгойгоор шэнгээдэг, тиин буу зэбсэг, эдеэ хоол зөөхэ хэрэгтэнь ехэ hаад хэдэг байгаа. Дайнай жэлнүүдтэ фашистнууд 1341 дайшалхы корабль, транспортна 1425 судна гээhэн байна. Матросууд, старшинанууд болон офицернүүдэй дайшалхы габьяае Эхэ оромнай үндэрөөр сэнгэhэн байна. Эсэгэ ороноо хамгаалтын Агууехэ дайнай жэлнүүдтэ шэн габьяа, эрэлхэг зориг гаргаhанайнгаа түлөө 350 мянган матросууд орден, медальнуудаар шагнагдаhан, 240 лётчигууд, 122 матрос, торпедна катерай 38 моряк, уhан доогуур ябадаг онгосонуудай 22 сэрэгшэд Советскэ Союзай Геройн нэрэ зэргэдэ хүртэhэн байна.

Эхэ оронойнгоо эрхэ сүлөөгэй, бэеэ даанхай байдалай түлөө тэмсэлдэ ами бэеэ үгэhэн сэрэгшэд ба матросуудай алдар габьяае совет арадай хэзээдэшье мартахагүй.

Далайн сэрэгэй заншалта энэ hайндэртэ уhан сэрэгшэднай өөhэдынгөө албан хэрэгэй амжалтаар, амгалан сагай үедэ аха нүхэдэйнгөө алдарта заншалые бүри арьбадхажа, флодойнгоо дайшалхы хүсые бүри бэхижүүлжэ байhанаараа түрэл арадайнгаа урда тоосоно гээшэ.

Түрэл партиингаа саг үргэлжын анхарал оролдолгын ашаар Совет Арми, Далайн-Сэрэгэй Флот мүнөө үеын эгээл хүсэтэй дайшалхы буу зэбсэгээр—атомна болон термоядерна буунуудаар, холо буудадаг ракетэнүүдээр хангагданхай.

Уhан доогуур ябадаг флот Далайн-Сэрэгэймнай дайшалхы гол хүсэн болоно. Мүнөө энэ флоднай Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнай үеынхиhээ тон ондоо, хэмжээлэшэгүй ехэ хүсэтэй болоо. Ракетно-ядерна буу зэбсэгээр хангагдаhан уhан доогуур ябадаг атомна онгосонууд тус флодой гол хүсэн мүн. Иимэ онгосонууд нюусаар, тон түргөөр дэлхэйн океануудай ямаршье райондо хүрэжэ шадаха юм.

СССР-эй Далайн-Сэрэгэй Флот мүнөө үедэ океан далайн алишье хүбида дайшалхы тулалдаа хэжэ шадаха. Хүсэ ехэтэ тус флот дайсанай гансахан далайн сэрэгэй хүсэндэ ракетно-ядерна сохилто үгэхэhөө байха, хуурай газар дээрэ боложо байhан дайнда хабаадалсажа шадаха хабаатай. Далайн сэрэгэймнай флодой холо буудадаг ракетэнүүд уhан дороhоо табигдаад, дайсан болоhон гүрэнэй гүнзэгы тылдэ байhан юушье үй бута сохижо шадаха.

Шэнэ тухэлэй флот байгуулха хэрэгтэ манай партиин Центральна Комитедhээ, Далайн-Сэрэгэй хүсэнэй хүгжэлтые хинан шалгажа, өөрынгөө зүбшэл заабари үгэжэ байдаг нүхэр Н. С. Хрущевой зүгhөө ехэ дэмжэлгэ абана. hүүлэй жэлнүүдтэ Никита Сергеевич Хрущев манай бүхы флодуудта ябажа хараа. Корабльнуудай составуудтай нүхэр Хрущевой уулзажа, энэрхы халуунаар хөөрэлдэhыень матрос бүхэн хэзээдэшье мартахагүй.

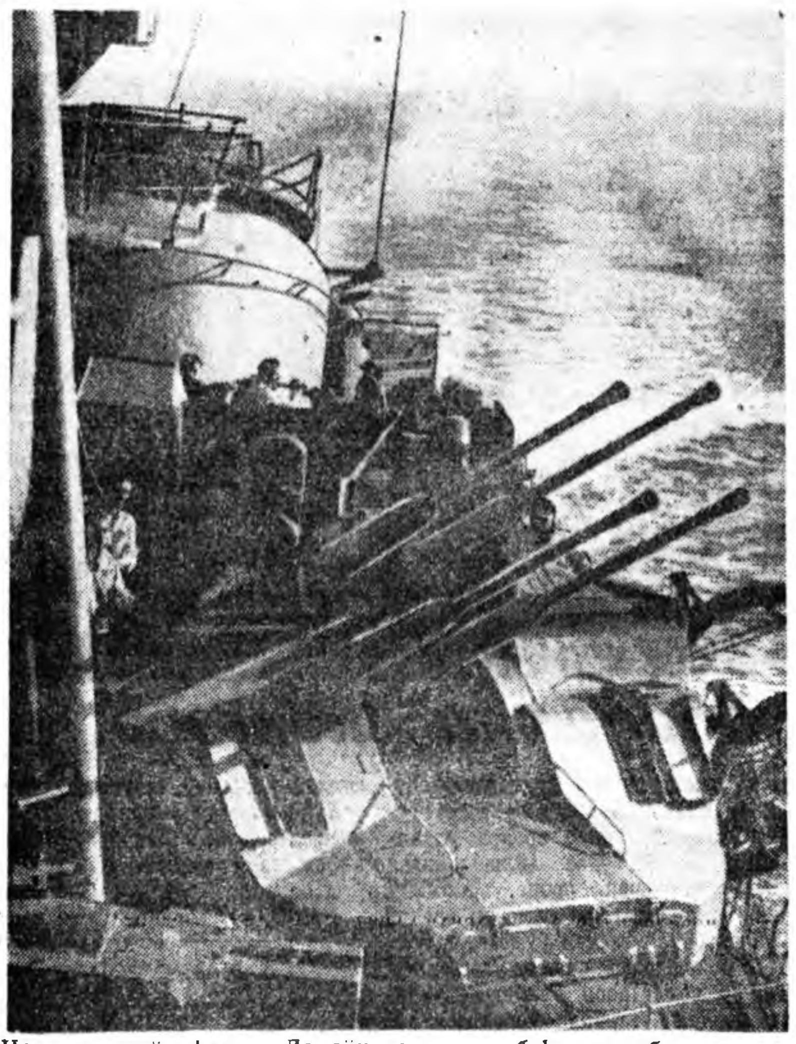
Совет гүрэнэймнай Далайн-Сэрэгэй Флодой хүсэн уhан дээгүүр, мүн доогууршье ябадаг корабльнуудаар, далайн ракетнэ авиацаар хизаарлагдана бэшэ. Эгээл гол шухала баялигынь юуб гэхэдэ, түрэл партиингаа агууехэ хэрэгтэ үнэн сэхэ, өөрынгөө флодой дайшалхы хүсые бэхижүүлхэ хэрэгтэ бүхы хүсэ шадалаа, эрдэм мэргэжэлээ үгэжэ байдаг кадрнууд болоно. Сэрэгэй соведүүд, командирнууд, политическэ органууд болон партийна организацинууд Совет Арми ба Далайн-Сэрэгэй Флодой дайшалхы хүсэ ба hэримжые дээшэлүүлхэ талаар КПСС-эй XXII съездын заабариие бэелүүлхын тула эсэшэгүйгөөр хүдэлмэрилнэ.

Парти болон правительствынгаа заабариие бэелүүлэн, далайн сэрэгшэд флодойнгоо дайшалхы хүсые саг үргэлжэ бэхижүүлнэ. Сэрэгэй часть, корабль бүхэндэ социалис мүрысөөн үргэнөөр дэлгэрэнхэй. «Эрхим hайнаар hурагшын хажууда гээгдэжэ ябагша байха ёhогүй», «Түрүү ябагшые заатагүй хүсэхэ», «hуралсалай дайшалхы даабаринуудые эрхим hайнаар дүүргэхэ» гэhэн ёho заншал үргэн далайсатайгаар дэлгэрэнхэй. Далайн-Сэрэгэй Флодто алишье талаараа эрхим hайн сэгнэлтэ туйлаhан корабльнууд олон гээшэ. Бүхы матросуудай хоёр хүн бүхэнэй нэгэн дайшалхы болон политическэ hуралсалай шалгарагша болоо.

Нүхэд П. П. Белоус, М. П. Бурый, Ю. П. Зуев, В. С. Малярчук, А. Б. Марков болон бусадай алба хэдэг корабль болон частьнууд дайшалхы болон политическэ hуралсалдаа мүн сэрэгэй журам сахилгада эрхим амжалта туйлан, заншалта hайндэрөө угтаба. hүүлшын хоёр жэлэй туршада 4 мянганhаа дээшэ уhан сэрэгшэд өөрынгөө албанай уялгые эрхим hайнаар дүүргэhэн ба эрэлхэг зориг гаргаhанайнгаа түлөө СССР-эй орден ба медальнуудаар шагнагдаа.

Манай Зэбсэгтэ Хүсэнүүдэй дууhашагүй хүсэнэй эхин булаг юуб гэхэдэ, түрэл арадтаяа таhаршагүй холбоо барисаань мүн болоно. Нютагай Советскэ ба партийна, комсомольско организацинуудтай, хүдэлмэришэд, колхознигууд болон алба хаагшадтай корабльнууд болон частьнуудаймнай холбоо барисаан жэл ерэхэ бүри улам үргэдэнэ. Украина, Белоруссида, Эстони, Латви, Литва, Азербайджантай, тэрэшэлэн Ленинградска область, Приморско хизаартай шефскэ холбоо барисаамнай бүри ехээр үргэдөө.

Совет бүхы сэрэгшэдтэл адли уhан сэрэгшэднай өөрынгөө социалис Эхэ орондо хизаарлашагүй үнэн сэхэ, совет арадайнгаа амгалан ажабайдалые империализмын эзэрхэг түримхэйшүүлhээ дары хамгаалхаар хэзээдэшье бэлэн.

Номгон далайн флот. Далайн харуулда ябаhан корабль.

ТАСС-ай фотохронико.

МҮНӨӨДЭР СССР-эй ДАЛАЙН-СЭРЭГЭЙ ФЛОДОЙ hАЙНДЭР

Нютагаймнай хүбүүн магтаалтай

Эхэ оронойнгоо уhан сэрэгэй хилэ сахиха уялга дүүргэхэ гээшэ сэрэгшэ бүхэндэ эгээл харюусалгатай, хүндэтэйшье даабари болодог aaб даа. Нангин уялгаяа дүүргэжэ байhан хүндэтэ эдэ сэрэгшэднай үдэр, hүнишье байг хамаагүй, түрэл hайхан Эхэ орондоо үгэhэн тангаригаа дүүргэжэ ябадаг байна. Манай республикаhаа Далайн-Сэрэгэй Флодто алба хэхээр мордоhон сэрэгшэднай hуралсалдаа шэн габьяа харуулжа, командованиин зүгhөө hайшаал, магтаалда хүртэжэ ябадаг юм. Тэдэнэй дундаhаа матрос Дмитрий Сахаров, нэгэдэхи статьягай старшина Валерий Арсентьев, далайн сэрэгэй училищида hуралсажа ябаhан Борис Савченко болон бусадай нэрэ обогые магтан дууламаар. СССР-эй Далайн-Сэрэгэй Флодто алба хэжэ эхилhэн Валерий Арсентьев түрүүшын үдэрhөө нангин уялгаяа наринаар дүүргэжэ, командованиин зүгhөө хододоо магтуулжа ябадаг юм. Мүнөө энэ сэрэгшын энтэртэ «Уhан-Сэрэгэй Флодой отличник» гэhэн значок толорно.

Валерий Арсентьев сэрэгэй албанда ошохоhоо урид уhанда тамарха дуратайшуулые хүмүүжүүлдэг Улаан-Үдын клубта ябажа, онгосо жолоодогшын мэргэжэлдэ hураhан юм. Валериин командын гэшүүд онгосоор мүрысэгшэдэй дунда үнгэргэгдэдэг мүрысөөндэ хододоо шалгаржа, түрүү hууринуудай нэгые эзэлдэг байhан. Тиихэдэ тус командын гэшүүд булталаа спортсменэй 2-дохи, 3-дахи разрядай нормо дүүргэhэн байгаа.

Далайн-Сэрэгэй Флодто алба хэжэ ябаhан Валерий Арсентьев түрэл городойнгоо энэ клубтай хододоо холбоо барисаатай байдаг, тээсгэн түрэлхидтөө хэдэн хоногой амаралтаар ерэhэн Валерий тус клубтаа ерэжэ, өөрынгөө дуршэл, hуралсал тухай залуушуулда хөөрэжэ үгэhэн байна.

Улаан-Үдэ городой залуушуулай уhанда тамарха дуратайшуулые хүмүүжүүлдэг клубайхид hуралсал, ажалдаа амжалта туйлажа, магтуулжа ябадаг замайнгаа залуушуулаар омогорхохо ёhooрoo омогорходог юм.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: нэгэдэхи статьягай старшина Валерий Арсентьев.

А. ШУБНЫН фото.

П. Л. Люболинский 1949 онhоо хойшо Улаан-Үдын пристань дээрэ ажаллажа байна. Диспетчер Люболинскиин хүдэлмэриhөө пристаниин коллективэй амжалта ехээр дулдыдадаг. Зураг дээрэ: П. Л. Люболинский. А. ИСТОМИНОЙ фото.

САГААН ХАЛААДТАН САБШАЛАН ДЭЭРЭ...

Хабарай тарилгын, гү, али үбhэ, таряа хуряалгын бэшэшье hаа, малай үбэлжэлгын сүлөөгүй хаhада эмшэлэгшэдэй ажалай айхабтар ехэ байhаниинь элитэ. Адуу малда арьбан hайн тэжээл бэлэдхэхэ гээшэмнай бүгэдэ ниитын хэрэг болоно ха юм. Хүн зоной элүүр энхые сахихадаа олоной хэрэгтэ өөhэдынгөө хубитые эмшэлэгшэд оруулна. Үбшэлhэн хүн үнэтэй сагаа гээжэ байнгүй, врачта үзүүлдэг, хэрэгтэй эм домоо дары абадаг байхын түлөө бидэ эмшэлэгшэд оролдоно гээшэбди.

...Мүнөө үбhэ хуряалгын халуун хаhа. Малай тэжээл бэлэдхэлгын энэ сагта манай Хяагтын үйлэдбэриин управлениин нэгэ ажахы. Тельманэй нэрэмжэтэ колхозой участково больницын врач Нина Ивановна Щитова машинаар отара, гүүртэнүүд дээгүүр ходо ябажа байдаг. Жаргаланта нютагайхид омогорходог: «Манай Нина ёhoop hайн aaб даа. Бүдүүрхэхэшьегүй. Бэрхэ. Малшад дээгүүр ходо ябажа байдаг». Мүнөө үень Нина Ивановнагай ударидалга доро хэдэн медсестранууд үбhэшэд дээгүүр ябана. Үшөө зунай эхин hарада колхоз медицинскэ аптечкэнүүдые олоор худалдажа абаhан. Санбюллетеньнүүд олоор гаргагдана. Үбhэндэ ажаллагшад ямаршье сагта врачта үзүүлжэ шадаха дүүрэн арга боломжотой.

Тэрээнhээ гадна манай управлениин олонхи ажахынуудта эмнэлгын талаар хангалга муу бэшээр табигданхай. Аймаг дотор медицинскэ 4 бригада эмхидхэгдэнхэй. Жэшээлхэдэ, Хүдэриин больницын нэгэ машина неделидэ хэдэн дахин хүдөө гарадаг, тэдэнтэй сүг нютаг нютагай участково больницынхид, медпунктнуудые даагша фельдшернүүд ябалсадаг байха юм. Хяагта, Ново-Селенгинск, Хүдэри нютагуудта медицинскэ бригаданууд эмхидхэгдэнхэй. Энэ юугээрээ hайн бэ гэхэдэ, участково больницаархин машинагүй hаа, машинада hуужа ябалсадаг, ямар дутуу дунданууд үзэгдэнэб, тэдэниие дары усадхахын тулада абтаха хэмжээнүүдые байра дээрэнь зүбшэн хэлсэдэг.

Ново-Селенгинскын больницын главна врач Дулма Гылыковна Цоктоева энэ эмхидхэлгын ажалые урагшатайгаар ябуулна. Хүдөөгөөр ябадаг тэдэнэй бригадада 3 врач, клиническэ нэгэ лаборант, медсестра оролсоно. Үбhэшэдэй отогууд, малшад дээгүүр ябажа, хүнүүдые үзэнэ, тарилга хэнэ, анализ тэндэнь гаргадаг юм. Энэ талаар Усть-Хяагтын участково больницын врач, Буряадай АССР-эй габьяата врач Любовь Николаевна Молчанова шалгарна. «Пограничный» совхозой бригаданудые хангаха зуураа, эндэхид медицинскэ темэнүүдтэ лекци, элидхэл уншадаг, ариг сэбэрые сахиха комиссинуудай ажалые шалгадаг.

Район доторхи 19 больницын хүдэлмэрилэгшэдэй хэhэн ажалые эды тэды үгөөр тобшолжо яалай. Үшөөл дутуу дунданууд олон aaб даа. Хүдөө нютагуудаар ябаха гэхэдээ, машинанууднай дуталдана. Колхоз, совхозуудай ударидагшад бидэндэ туhалха зэргэтэй ха юм. Тиин гэhэйш зарим ажахын хүтэлбэрилэгшэд медицинскэ аптечкэнүүдые худалдажа абахын хойноhоо оролдоногүй. Жэшээлхэдэ, Хүдэриин совхозойхид медицинскэ аптечкэ худалдажа абаагүй. Тэндэ оло дахин хэлэгдэhэн байха.

Адуу малдаа бата hайн тэжээл бэлэдхэхэ энэ богонихон хаhада манай эмшэлэгшэд бүхы оролдолгоёо элүүр энхые сахилгада элсүүлхэ бээзэ. Мүнөөмнай саг үнэтэй ха юм.

К. БАТОРОВ,
Хяагтын райбольницын главна врач.

ХЯАГТА, СЭЛЭНГЭЭР ЯМАР hОНИНТОЙБ?

ХҮНДЭЛЭЛЭЙ САМБАРТА БЭШЭГДЭБЭ

ҮНГЭРhЭН ХАХАД жэлэй туршада Эхэ орондоо хүдөө ажахын продуктнуудые саг соонь тушаахын түлөө тэмсэлдэ түрүүлhэн ажахынууд управлениин Хүндэлэлэй самбарта бэшэгдэбэ. Тэдэнэй тоодо Хүдэриин, Химнын совхозууд болон «Родина» колхоз оролсоно. hү hаалиин арбан фермэ, эхэ хонидой найман отарануудай хонишод болон хори гаран hаалишад тэмдэглэгдэhэн байна.

ЭДЭБХИТЭЙ КОММУНИСТНАР

«Эрдэм» колхозойхид үбhэ хуряалгаяа эршэмтэйгээр ябуулжа байнхай. Эндэ үбhэшэдэй 24 звенонууд хүдэлдэг. Социалис мүрысөөе гол түлэб партиин гэшүүд толгойлжо, ажал дээрээ шалгарhaap. Коммунистнар Найдан Гомбоев, Бадмаханда Тутулдурова, Цырендолжима Цыденов болон бусад эдэбхитэд үдэртөө 1,5—2 нормо дүүргэнэ.

hаяхан гүрэнэй партийна шалгалтын бүлэг үбhэ хуряалгын шанар шалгажа, ехэ дутагдалнуудые элирүүлээ.

ТҮРҮҮЛЖЭ ЯБАhААР

ХҮДӨӨГЭЙ футболистнуудай хоорондо үнгэргэгдэжэ байhан мүрысөөндэ Кяхтын үйлэдбэриин управлениинхид амжалтатай. hаяхан Мухар-Шэбэртэ үнгэргэгдэhэн мүрысөөндэ хабаадахадаа hайнаар наадажа, хоёрдохи hуури эзэлhэн байха юм. Футболистнар И. Дегтярев, В. Ширяев гэгшэд орёо бэрхээр наададаг байhанаа харуулба.

Мүнөө аймагай футболистнуудай хоорондо мүрысөөн боложо захалаа.

800—900 ГРАММААР НЭМЭЭНЭ

Загастайн Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой мал адуулагша Владимир Ягузин июнь hарые hайн дүнгүүдтэйгээр түгэсхэhэн юм. Энэмнай мүнөө мал адуулгаяа улам hайжаруулаад июльдэ улам ехэ амжалта туйлажа байна. Тэрэ даажа байhан 195 толгой малайнгаа тус бүриин шэгнүүрые үдэр бүри 800—900 граммаар нэмээнэ.

СИЛОСЭЭ ДАРАЖА ЗАХАЛАА

ХИМНЫН совхозойхид үбhэ хуряалгаяа амжалтатайгаар ябуулхатаяа хамта силос даража эхилбэ. hаядаа Цайдамай отделенидэ ехэ хүлгөөтэй. Эндэхид эгээл түрүүлэн энэ хүдэлмэреэ эхилээ.

Силос даралга дээрэ тракторист Л. Чагдуров, жолоошон Василий Борисов гэгшэд онсо шалгарна.

ХАЛУУНААР ДЭМЖЭБЭ

Ниитын эдеэ хоолон предприятинуудай хүдэлмэри дээрэ санитарна хиналтые бүри шангалхаха гэhэн Бэшүүрэй эмнэлгын хүдэлмэрилэгшэдэй үүсхэлые аймагай эмшэд халуунаар дэмжэбэ.

ЖУРАМ САХИГШАД

Танай дружина, нүхэдэй сүүд хэр хүдэлнэб?

Коммунизм үргэн далайсатайгаар байгуулжа байгаа үедэ ниитын гүрим эбдэхэ, хазагайруулха ябадал үндэhөөрөө усадхагдаха ёhотой юм. Энэ зорилгые хэн шиидхэхэ ёhотойб? **Нэн түрүүн, олониитэ.**

Хулиганууд, хулгайшад, архиншад, наншалдаашад үшөөл совет хүнүүдэй ажаhуудалда, ажалда, амаралтада, hуралсалда hаад түбэг ушаруулдаг байhаар.

Мүн «арадай дайсадта, социализмын дайсадта, ажалшан арадай дайсадта ямаршье хайра гам үзүүлжэ болохогүй. Жүүлиг, хүбэлза этэгээдүүд болон хулигануудтай хатуу шангаар тэмсэхэ»...—гэжэ ажалшадта В. И. Ленин хандаа hэм шуу.

Теэд энэ айхабтар шухала зорилго бэелүүлхын тула манай түб хотын олониитэ яhала ехэ юумэ хэжэ байна. Арадай дружина болон сүүдүүд ажал хүдэлмэреэ нилээд hэргээжэ шадаа. 32 микрорайонуудта предприятинуудай, эмхи зургаануудай болон hуралсалай газарай 136 дружинанууд ажаллажа, өөрынгөө дайшалхы зэргэдэ 13626 хүниие жагсаан элсүүлэнхэй.

Түб хотоёо микрорайонууд болгон хубаахадамнай дружина бүхэнэй хүдэлмэриие гүримшүүлхэ талаар ехэ арга олгогдоо. Жэжэ предприяти болон эмхинүүдэй даргада дружина байгуулжа, ниитын гүрим сахиха хэрэгые эрид hайжаруулжа шадаабди. Эндэ Октябрьска районой дружинанудые онсолон тэмдэглэмээр. Тэндэхи штабай командир нүхэр В. З. Хохлов хододоол эдэбхи үүсхэл гаргадаг, дружинынь гэшүүд хүн зоной дунда ойлгуулламжын хүдэлмэри үргэнөөр ябуулдаг. Байгша оной 6 hарын туршада ниитын гүрим сахиха хэрэгтэ 4540 хүн хабаадуулагдаа. Тэндэ жаяг журам хазагайруулhан 68 хүн баригдаа. Тиихэдээ жэжэ хулиганталгын түлөө 26 протокол табигдаа, 27 hогтуу хүнүүд тэлэрүүлгын гэртэ оруулагдаа, мүн бусадшье олон янзын хүдэлмэри ябуулагдаа.

Ниитын гүрим эбдэгшэд тухай тэдэнэй хүдэлжэ байhан газартань мэдээсэгдэдэг, хэмжээншье абтадаг байха юм. Наймадахи микрорайон (мелькомбинат), ангай совхозой түб тосхон ниитын гүрим сахиха талаар жэшээтэ участогууд гэжэ соносхогдоhон. Тэндэхи партийна эхин организацинууд арадай дружинануудта хододоо туhалдаг.

Микрорайонуудаймнай дружинын олонхи штабууд ажал хүдэлмэреэ яhала тодо hонорооp эмхидхэнэ. Жэшээлхэдэ, табадахи микрорайондо (штабайнь командир Николай Степанович Турлай) 16 эмхинүүдэй болон предприятинуудай дружинанууд бии. Тэндэхи штабай байра болбосон зохидоор түхеэрэгдэнхэй, микрорайонойнь план, дежурлалгын график хододоо үлгөөтэй байдаг, дружинануудай юу хэhэниинь тусхай журнал соо үдэр бүри бэшэгдэдэг. Тиихэдээ микрорайон дотор ниитын гүримэй ямараар сахигдажа байhан тухай штабай заседани дээрэ хододоо зүбшэн хэлсэгдэдэг, дружиннигуудай суглаануудшье үнгэргэгдэдэг. Мүн гүрим журам хазагайруулгые уридшалан hэргылхэ хүдэлмэри тусхай түсэбэй ёhoop эмхидхэгдэдэг, МООП-ой участогуудтай болон hургуулинуудтай нягта холбоотой байдаг. Жэшээнь, 33-дахи hургуулида үдэшын хэшээлнүүдые үнгэргэжэ байhан үедэ хэдэн залуушуул ерэжэ, нэгэтэ ехэ шууяа татаhан, хулиганууд Чернышеев, Анкатов гэгшэд hургуулиин гэр соо наншалдаа үүсхэhэн юм. Тэдэниие дружиннигууд дары барижа, милициин таhагта тушаагаа бэлэй.

hайнаар хүдэлдэг бусадшье дружинанууд олон. Тэдэнэр ажалшадай коллективүүдэй урда хододоо тоосодог, тэдэнэй hанамжа дуралхалнуудые хараадаа абажа, бии байhан дутагдалнуудаа дары усадхадаг.

Тэрэшэлэн нүхэдэймнай сүүдүүд хүмүүжүүлгын ехэ хүдэлмэри ябуулдаг. Бүхы город соомнай мүнөө үедэ нүхэдэй 226 сүүдүүд хүдэлжэ, олон янзын асуудалнуудые шиидхэлсэнэ. Тэдэнэр ажалай жаяг журам хазагайруулагшадhaa гадна, гэртээ, бүлэ доторoo шууяа татадаг, ниитын газарта, үйлсэдэ алдабаа гарадаг хүнүүдые хэhээдэг болоhониинь ехэ hайшаалтай. Жэшээнь, локомотив-хабсаралгын цехэй (сүүдэйнь түрүүлэгшэ нүхэр Сверкунов) энэ 6 hарын турша дотор 21 хэрэг шиидхэhэн, зэмэтэ нюурнуудые харюусалгада хабаадуулhан байна. Мүн хилээмэнэй комбинадай нүхэдэй сүүд абажа үзэе. Тус сүүд 5 хүнhөө бүридэнхэй, бahал хорёод хэрэг хаража үрдинхэй. Жэшээнь, талха hагшадаг Елшина гэдэг хододоо архидадаг, зарим ушарта ажалдаашье hогтуугаар ерэдэг байhан. Тэрэниие нүхэдэй сүүд шүүмжэлхэдээ, 15 хоног соо цехтээ уборщицоор хүдэлхэ тухайнь шиидхэбэри гаргаhан, хатуу шанга hануулга хэhэн байгаа юм. Тэрэ гэhээр нүхэр Елшина архидахаа огто болинхой, ажалдаашье hайнаар хандадаг болонхой.

Гадна хото соомнай хүүгэдэй 23 комнато эмхидхэгдэнхэй. Тэндэмнай олониитын үүсхэлтэ ёhoop 254 хүн хүдэлдэг. Жэшээнь, Горькиин нэрэмжэтэ посёлогтохи хүүгэдэй тиимэ комнато (соведэйнь түрүүлэгшэ нүхэр Полозов) ехэ hайнаар түхеэрэгдэнхэй. Тэндэ үхибүүдтэй хөөрэлдөөнүүд эмхидхэгдэдэг, спортивна секцинүүд байгуулагдаhан байна. Тус комнатын совет түрэлхидтэй нягта холбоотой, хүүгэдээ муугаар хүмүүжүүлэгшэдэй тоосоое заседанинууд дээрээ хододоо шагнадаг байха юм.

Ниитын гүрим сахилга эрид hайжаруулхын тула мүн бусадшье олон янзын онол арганууд хэрэглэгдэнэ.

Теэд яахадаа тогтоогдомол гүрим журам эбдэхэ ябадал үшөөл үзэгдэhөөр бэ? Юуб гэхэдэ, арадай зарим дружинанууд, сүүдүүд болон ниитын бусад эмхинүүд үшөөл хангалтагүйгөөр хүдэлнэ гэжэ тэмдэглэмээр. Жэшээнь, багшанарай институдай дэргэдэхи дружина ажал хүдэлмэридөө ёho тэдысэ хандана, дежурлалгадаа заримдаа гаранашьегүй. Дежурлаhан хүнүүдыньшье юу хэhэнээ журналда нарин нягтаар тэмдэглэнэгүй.

Баhа ахир hулаар хүдэлдэг нүхэдэй сүүдүүдшье бии.

Олохон хүнүүд эрхэ уялгаяа хүсэд ойлгодоггүй, совет хуули ёho мэдэдэггүй дээрэhээ юм гү, үйлсэдэ ниитын журам хазагайруулагшадые гүримшүүлхэ тушаа огто анхардаггүй.

Зарим партийна, профсоюзна болон комсомолой организацинуудшье ниитын гүрим сахиха хэрэгые эрид hайжаруулхын хойноhоо оролдоногүй, совет хуули журамуудые хүн зондо ойлгуулха талааршье мүртэй юумэ хэнэгүй.

Ниитын гүрим сахиха талаар үльгэр жэшээ харуулхын, жаяг журам эбдэлгые эсэслэн усадхахын түлөө «Электромашина» заводой, «Труд» фабрикын коллективүүд hаяхан ехэ hайшаалтай үүсхэл гаргаба. Тэдэнэр ниитынгээ бүхы эмхинүүдые hайнаар хүдэлгэнэ. Тэндэ ажалай журам хазагайруулhан, ниитын гүрим эбдэhэн хүн соцстрахай зөөреэр путевко абажа амаралтын байшанда, санаторидо ошохогүй, зунай сагта амаралтада гарахагүй—иимэ болонхой. Тэрэшэлэн зэмэдэ ороhон улад амяараа түхеэрэгдэhэн кассаhаа хүлhэ салингаа абажа байха, профсоюзай гү, али предприятиин мүнгэ зөөриhөө ямаршье туhаламжада хүртэхэгүй, мэргэжэлэйнь разрядшье дээшэлүүлэгдэхэгүй. Мүн тиимэшүүл бага түлөөhэтэй ажалда оруулагдажа болоно.

Энэ үүсхэлыень партийно-ажахын эдэбхитэд ехэтэ hайшаан бэелүүлжэ эхилэнхэй.

Саашадаа ниитын гүрим сахиха хэрэгтэ партийна, профсоюзай болон комсомолоймнай организацинууд хүн зониие бүри олоор хабаадуулха байна.

А. РУБЦОВ.
КПСС-эй Улаан-Үдын горкомой инструктор.

Түсэблэлгын шэнэ журам нэбтэрүүлхын түлөө

«Электромашина» заводой техническэ кабинедтэ городой предприятинуудай партийна организациин секретарьнуудай семинар hаяхан боложо үнгэрбэ.

Новочеркасска электровоз бүтээгшэдэй жэшээгээр заводойнгоо үйлэдбэри дээрэ таhалгаряагүй оперативна түсэблэлгэ нэбтэрүүлжэ эхилhэн тухайгаа заводой главна экономист В. И. Малтагуев сугларагшадта хөөрэжэ үгэбэ.

Иимэ түсэблэлгын ажал үйлэдбэридэ ямараар нүлөөлдэг болоhон тухайнь заводой партийна организациин секретарь Г. Г. Шангин тодорхойгоор хэлэжэ үгөө.

Семинарта хабаадагшад олон асуудалнуудые табижа, дэлгэрэнгы ойлгосотой харюунуудые абаа. Үйлэдбэриин таhалгаряагүй түсэблэлгэ городой бусад предприятинуудаар хэрэглэдэг болохо тушаа олон дурадхал hанамжанууд ороhон байха. Семинар hонирхолтойгоор үнгэрөө.

И. ПАССЕК.

ФЕЛЬЕТОН

«ҮЛҮҮ ХАРААД, БУЛУУ ХИМЭЛБЭ»

Юрэдөө оршон тойроhон ой модо—ногоон хүүюур, уhан гол орьёлуур, hүри боложо монсойhон үбhэшье, hүрэг олон малшье харахадаа: «энэ hан hаба, нийтын баялиг—өөрымни баhа баялиг» гээшэ, тиимэ ушарhаа тэрэниие альганай дулаагаар арьбажуулалсаха ёhотойб» гэжэ ямаршье хүн hаа омогорхон бододог гээшэ бэзэ. Гэбэшье нийтын баялиг зөөриие оёоргүй далай, эхигүй мүрэн мэтээр бодожо, дура зоргон соогоо эюулжэ, эдижэ, худхажа хуймажа, хубиингаа хара хэрэгтэ олзо барыша бэдэржэ мунайдадаг эрэмдэг муухай сэдьхэлтэн эндэ тэндэ үшөөл эшээлhэн зандаа бии байха юм байна.

Жэшээлбэл, жэгтэйхэн нэгэл баримта дурсаад үзэе.

Хэжэнгын совхозой Бэлшэр нютагтахи малай фермэ. Энэмнай малай ашаг шэмэ саашадань дээшэлүүлхэ эхин булаг—үүлтэр hайта үнеэдые үсхэдэг газар. Энэ «булагай» олон эзэдэй нэгэн—Бато-Мунко Цыбиков. (Буруу хашараг харалсадаг байхадаа яhала нэгэ эзэниинь бололсоно гээшэ ааб даа). Тиихэдээ «буруу хараhан бухиндаатай, хашараг харахань хашартай» гээд лэ хашалгүй амалдаг хүршэ нүхэдэйнгөө даадаг хүдэр улаан гунжадые харахадаа хүхидэг (үгы баярлажа хүхеэ бэшэ, харин өөтожо) болоо hэн ха. Юрэдөө үлыд гэhэн үлүү юумэндэ, hанжад hаар юумэндэ анханhаашье абаашатай, архи гэхэдэ аргагүй болодог—иимэл байhан юм хаш даа. Тиигээд лэ, шудхэр абаашаг, хүршэ Сулхари тосхон нэгэтэ ошоходоо, Карпов жолоошонтой хасар нэгэдэн архидажа, ханшар нэгэдэн зугаалhанай hүүлээр тэжэгэр ногоон бензовоздо hууhан юумэнүүд тэшэгэнэсэ табилуулаад лэ, Бэлшэр тосхондо «бэлшэхэ» hанаатай буугаад hэн ха.

Тиигээд байхын забhарта хүршэ Клочихиндаа хүлеэгдээгүй «буян айладхаха» гэжэ Бато-Мунко шиидэбэ.

«— Аа, hайн хүн харин hанаагаар. Газаагаа байнабши.. Пүү даа сааш... Пүүд даhа эдижэл хөөрэлдэхэ болобобди,—гээд газаагаа түлеэ хахалжа байhан Клочихиндаа хандаба. — Манайда ошоё, мангараа тараая.

Клочихин хэды ажаг hэжэг түрэжэ татагасабашье, аргагүй баалуулхадаа, хүхэ бөөрэ хүршындөө хүрэжэ ошохо болобо. Өөрөөшье баhал архиншадые харахадаа, амаа татангүй арилшадаг адхамар hэмнай даа.

—Зай, зай... Ехээр бү тунтайлга, залги саашань,—гээд Цыбиков хүршэнь хүлынь газарта хүргэнэгүй. Клочихиншье хараhаар лэ байтар «харгыдаа» орошобо. Гэбэшье, энэ эдилгэ, уулга нэгэл оньhон ушартай байгаа бэзэ гээд ойлгоходоо, досоонь шубуун дэн табюулжархиhан мэтэ болоходол гэнэ... Тиигээдшье эхилхэ юумэн эхилбэ янзатай.

—Энэ леспромхозой жолоошон Карпов хоюуланаймнай hайн нүхэр болуужаг. Хүндэ ямба дээрэньшье хүхилдэжэ hууна хаямбибди. Ехэл найдамтай, тулгатай хүн даа... Юун бэ гэхэдэ, эрхим шэлдэг гунжаяа hайшалаад, таргашалаад, энэ хүнэй хашарагтай андалда саашань,—гэжэ Цыбиковэйнгээ айладхахада, Клочихин hогтожо нооройшоод hууhан юм аад лэ, гэнтэ загаhанда зуулгаhан хахуулиин хартага мэтэ шобогод гээд hуури дээрээ бодошобо.

—hуу, hуу... Үхибүүн зан бү гарга. Толгойн тоо мүргөөд лэ ошоно бэзэ,—гээд лэ нүгөөдэнь бардам зоригооро бахим бажуужа бабараад, үгэлөөд, оройдоо hаланагүй.

Клочихиншье шунахай харсагын hабар соо ороhон мэтэ шугшым доройтожо:

—Болнит, хайрлыт юрэдөө... тархи дээрээ таряа татахам гү. Тагалсагтайшье hаа, тархидаа баhа хэрэгтэй хүнлибш,—гэбэ.

—Энэш бултанаймнай харюусаха хэрэг. Ноёд мэдээ hаа яаха юм гэнэ гүш? Ноёдhоо байха нохойшье мэдэхэгүй. Үйлөө харлаагүй юм hаа, үзэхэ хараха, үнэншэхэл байхаш... Үгы, юрэдөө, энэ яаhан зээгэн мэтэ зэртэгэнүүр амитан юм агшабши,—гээд Цыбиковынь сагаан архи саб шүүрэжэ, салгидаса аягална. Тиихэдэнь саанашаг hууhан Карповынь сог зали орожо:

— Юрэдөөл, гахай дуулаг, газар шагнаг даа,—гээд hанаа алдан бүбэрнэ.

—Толгой тулгажа андалдаад, миин лэ хоohoop hалаха зон гүбди?—гээд Клочихин уушхаржа эхилнэ.

—Үгы юм ааб даа. Энэшни архиhаа гадна, альга алталха дүшэн түхэриг нэмэритэй ерээ,—гээд Цыбиковэй үхэhэн хониной мэтэ нюдэ харахадаа, Карповынь дары эбэрээ hуулижа, дарсагар улаан шарбуунсануудые дары түргэн hарбайба.

—Хэндэшье хэлэхэгүй бэзэш даа, Карпов?

—Үгы бэд даа. Бултааран лэ адли харюусаха hэн хойноо.

Тиигээдшье байхадаа гулдай гурбан хүйхэрнүүд ами нэгэдэн архидажа, хабирга нэгэдэн хатаралдажа үнжөө hэн ха.

Алексей Карповшье болзоото ёhooроо боложо, борсогорхон жаа хашарагайнгаа орондо бойног ехэтэй, бооd эрсэгшэн, симментал үүлтэрэй гунжа нэгэтэ удэшэлэн нэтэгэр юумэн хүтэлөөд лэ талиншоо hэн ха. Альгаа алталуулhан Клочихиншье амаа тамшаагаад лэ, яаха аргагүй гээгдэшоо hааб даа.

Зай тиигээд, Карповай гунжа харахадаа, хаяа хадхажа hуугаа Надежда Иванова халаг хүхы болоо hэн гэлсэдэг. Дабирхайда гал носоонхаар дам бэе тээшээ Ивановае татахын хойноhoo Карпов оролдожо:

—Андалдуулхал байха. Тэрэ манай түшэмэл Цыбиковтэй хөөрэлдөөрэй,—гэжэрхинэ.

Ивановагайшье удангүй Цыбиковтэ хүрэжэ ерэхэдэ, улайха нюургүй тэрэнь угтажа: «Клочихинайда ошохош... Зүгөөр хахад литр табиха гүш намда, али үгы гү, сэхэеэ хэлэ,—гээд абаhаар лэ ангалзашабал даа.

—Эгээ мүнөө аргамнигүй. hүүлдэ, hүүлдэ. Аргаарыг, заа... Андалдаhан лэ хойноо табюужалби,—гээд лэ Ивановань дуршалгүй дүүлгэрхэншье hаа, дурэеэ абаhаар үгтөөгүй hэн ха.

Тиихэдэнь «үгыhөө хожомынь дээрэ» гэлсэдэгээр, Цыбиковынь Клочихиндаа ошожо, тэрэнээ баадхажа, баалажа ороо юм хаш.

...Амташаhан Клочихиншье арсажа юу шадаха hэм, «үнэн» нүхэдэйнгөө үгэhөө юундэ гараха hэм. Үнөөхил hүрэг соohoo үүлтэр hайта гунжаяа шэлээд лэ, амин хайра хашарагай андалдаан болгожо баhал табиба хаям... Зүгөөр архи байбашье, альга алталха мүнгэеэ Ивановтаниинь абаhаар үгэжэ шадабагүй hэн ха. Тиигээд лэ олоншье үдэрэй үнгэрөөгүй байтар үноохи жүрөөдэhэниинь оромгүй хүдэлдэжэ, Клочихин өөрөө Ивановойдо буужа, хонон үнжэн архидаад, найман улаан шарбуунсаяа эбэртэлээд лэ, найгалзаа hэн ха гэр тээшээ.

Теэд... теэд, шэхэндээ угольнигоор эмнеэтэй гунжад эли хаям даа. Баhа олоной нюдэн бүришье хурса байжа болоо. Тиигээд лэ дурсагдаhан хүйхэрнүүдэй нюуса дууhан лэ тодоршобо хаям даа.

Үбайгүйгөөр зоргоороо аашаладажа ябаhан тэдэнэр улаан нюураараа уласай хуулиин урда удангүй зогсохо ёhотой.

«Үлүү хараад, булуу химэлбэ» гээшэ энэл хаям даа.

Д. ДАНЗАНОВ,
Р. ЦЫБИКОВ.

ПЕНСИОНЕРНҮҮДЭЙ КОНЦЕРТ

Погранична совхозой уужам hаруул клуб. Үдэшэлэн совхозой хүдэлмэришэд уран hайханай бүлгэмэй концерт харахаяа эндэ сугларжа байгаа hэн. Хүшэгын саанаhаа гаража ерээд:

— Концерт харуулхаяа танда айлшаар ерэhэн пенсионернүүдэй зүгhөө халуун зүрхэнэй баяр хүргэхыемни зүбшөөгыт!—гээд конферансьегэй хэлэхэдэнь альга ташалган нэрьешэбэ.

Хяагтын управлениин колхоз, совхозуудай ажалшадта концерт харуулжа байхын зорилгоор тэндэхи нютагай пенсионернүүд оohэдын уран hайханай бүлгэм тээсгэнэй эмхидхэhэн юм. Мүнөө энэ бүлгэмдэ 20 гаран пенсионернүүд хабаадалсажа, hонин программатай концерт харуулжа эхилбэ. Эдэнэр түрүүшынгээ концерт Хяагтын адагай ажалшадта, мүн Погранична совхозой малшад, хонишодто айлшаар ошожо харуулаад байна. Хүндэтэ айлшадай харуулhан номер бүхэн нэрьемэ альга ташалгаар үдэшэгдөө hэн.

С. КЛИМОВ.

ПРАВДА БУРЯТИИ

Мүнөөдэрэй номерто:

Нэгэдэхи хуудаhанда: «График—барилгын хуули» гэhэн түрүү бэшэг. СССР-эй Министрнүүдэй Советдэ; Кубын арадай hайндэртэ зорюулhан Москвагай олониитын суглаан тухай мэдээсэлнүүд толилогдобо. Мүн эндэ республикын ажахынуудаар тэжээл бэлэдхэлэй ябаса тухай материалнууд болон «Буряад орон доторнай» гэhэн юрэнхы гаршаг доро элдэб hонин хэблэгдээ.

Хоёрдохи хуудаhанда Саянай совхозой директор С. Автушенкын «Хими манай хүсэ шадалые хоёр дахин нэмээнэ» гэhэн гаршагтай статья; «Түмэр замшадай үдэрые угтуулан» гэhэн рубрика доро хэдэн мэдээсэлнүүд; ТАСС-ай мэдүүлгэ; городой барилгын мастернуудай уулзалга тухай мэдээсэл болон бусад бэшэгүүд эндэ оруулагдаа.

Гурбадахи хуудаhанда СССР-эй Далайн-Сэрэгэй Флодой hайндэртэ зорюулагдаhан статья болон мэдээсэлнүүд; гадаадын hонин толилогдоо.

Дүрбэдэхи хуудаhанда: эрдэм наукын болон техникын асуудалнуудаар элдэб hонин материалнууд хэблэгдэбэ.

Индонезиин эхэнэрнүүдэй конгресс

ДЖАКАРТА, июлиин 24. (ТАСС). Индонезиин эхэнэрнүүдэй хүдэлөөнэй арбадахи конгресс мүнөөдэр Джакартын спортын ордон соо нээгдэбэ. Тус съездын хүдэлмэридэ хабаадалсахаяа Советскэ Союзай, Чехословакиин, Венгриин, КНР-эй, КНДР-эй, Австралиин, бусад оронуудай делегацинууд ерээ. Конгрессэй заседани дээрэ президент Сукарно үгэ хэлэхэ зуураа, Индонезиин революцида, мүн шэнэ общество байгуулха хэрэгтэ эхэнэрнүүдэй ямар ехэ үүргэ дүүргэхэ байhан тухай онсо тэмдэглээ.

—<>—

Шахардуу шанга байдал

МЕХИКО, июлиин 24. (ТАСС). Сэрэгэй хүсөөр засагаа гаргаа абаhан Гондурасай мүнөөнэй правительство республикынгаа конституци ба ажалшадай эрхые тоохоёо болёо. Орон доторнь хархис шанга байдал тогтоогдоhoop арба hара болобо. Политическэ хэрэгээр тушаагдаhан хүнүүд түрмэнүүдтэнь дүүрэн. Тэдэнэй дундаhаа 2 мянган хүн үхөө.

hүүлэй үедэ Гондурасай хүдэлмэришэд, таряашад болон студентнүүдэй дундаhаа олон хүнүүд арестовалагдана. Гондурасай арадтай hаналаа нэгэдэлгын ассоциаци энэ орондо байгуулагдаhан хархис журамые эрид шууд буруушааха гүйлтагайгаар Латиин Америкын бүхы демократическа организацинуудта хандаба.

ПЕРУГЭЙ КОММУНИС ПАРТИИН ЦК-гай ПЛЕНУМ

ЛИМА, июлиин 24. (ТАСС). Перугэй Коммунис партиин ЦК-гай IX Пленум эндэ болобо. Пленумэй баталан абаhан резолюци соо дэлхэйн коммунис хүдэлөөнэй асуудалнуудаар хитадай хүтэлбэрилэгшэдэй эб таhалха, амяарлаха зааша гаргажа байhан ушар эрид шууд буруушаагдаба. Мүнөө үедэ Коммунис партинуудай зэргэhээ намнуулагдаhан троцкистнуудай үзэлые халан абаhан хитадай хүтэлбэрилэгшэд дэлхэйн бүхы гүрэнүүдтэ коммунис хүдэлөөнэй эб таhалха хүдэлмэри ябуулна гээд тэрэ резолюци соонь хэлэгдэнэ.

КПК-гай хүтэлбэрилэгшэдэй иимэ ажал ябуулга арад зоной нэгэдэл болон национальна сүлөөрэлгын тэмсэлдэ хоро хүргэжэ, империализм болон монополинуудта туhалжа байhыень Пленум онсо тэмдэглээ.

Тэрэшэлэн хитадай хүтэлбэрилэгшэдөөр дэмжэгдэн, Перудэ эб таhалха бүлэгтэй партида эсэргүү ажал ябуулгые Пленум шүүмжэлhэн байна.

Марксизм-ленинизмын hургаалай үндэhэ hууриие, мүн дэлхэйн коммунис хүдэлөөнэй нэгэдэлые нарин нангинаар хамгаалха хэрэгтэ hаалаа табижа, бүхы дэлхэйн коммунис болон хүдэлмэришэнэй партинуудай зүблөө ойрын сагта үнгэргэхэ гэжэ Перугэй Коммунис партиин Центральна Комитет шиидхэбэ.

—<>—

Сингапурта болоhон шуhата тулалдаан

ЛОНДОН, июлиин 24. (ТАСС). Малайска ба хитад яhатанай бүлэгүүдэй хоорондо болоhон тулалдаан Сингапурта дүрбэдэхи үдэрөө үргэлжэлжэ байна. Энэ городто комендантска саг тогтоогдонхой. Сингапурай үйлэнүүдтэ полициин харуул табигдаа. Рейтер агентствын мэдээсэhэнэй ёhoop, энэ тулалдаанай үедэ 19 хүн алуулhан, хэдэн зуун хүн шархатаhан байна. Полици 1400 хүниие арестовалба.

Гол түлэб малайкуудай ажаhуудаг Сингапурай райондо энэ тулалдаан боложо эхилээ.

Мүнөөдэр городой байдал нэгэ бага дээрэ болоо гээд Сингапурай полици мэдээсэбэ. Сингапурай премьер-министр Ли Куан Ю тулалдаанай болоhон газарта ошожо, бодото байдалтайнь танилсаа.

Министр өөрөө мэдүүлбэ

НЬЮ-ЙОРК, июлиин 24. (ТАСС). Америкын Холбоото Штадуудта негрнүүд болон сагаан шарайтанай хоорондохи ажалай түлөөhэнэй илгаа үшөөл үргэлжэлhөөр. США-гай ажалай министр Уиллард Уиртц үсэтэлдэр радиогоор үтэ хэлэхэдээ энээн тушаа мэдүүлбэ. Тэрэнэй хэлэhэнэй ёhoop, негр хүдэлмэришэд ба алба хаагшадай ажалай түлөөhэн сагаан шарайтанайхиhаа хоёр дахин доогуур. Жэл ерэхэ бүри энэ илгаань бүри ехэ болоно гээд тэрэ мэдүүлээ.

ХИЛЫН ЦААНАhАА

ТЕЛЕФОН·ТЕЛЕГРАФ·РАДИО

„Александрия“ пароход дээрэ тэhэрэлгэ болобо

АЛЖИР, июлиин 24. (ТАСС). Үсэгэлдэр 21 час 55 минутада Аннаба портдо байhан Египедэй «Александрия» пароходой борт дээрэ тэhэрэлгэ болоо.

Энэ тэhэрэлгэдэ 170 хүн дайрагдаа, тэдэнэй 13-ниинь госпитальдо наhа бараба. Портын түхеэрэлгэ ба ойро шадарай гэр байрануудта ехэхэн хохидол ушаруулагдаба.

Бортhoo холо шэдүүлhэн судныи капитан госпитальдо оруулагдаа. Аннаба, мүн дүтэ шадарай бусад городуудта ажаллажа байhан советскэ врачнууд тэhэрэлгэдэ дайрагдаhан хүнүүдтэ тэрэ hүниндөө туhаламжа хүргөө.

Алжирай гүрэнэй аюулгүйе хамгаалха органууд мүрдэлгэ хэжэ эхилээ гээд тусхай мэдээсэл соо хэлэгдэнэ.

—<>—

Штраус Голдуотерые хамгаална

БОНН, июлиин 23. (ТАСС). США-гай президентын тушаалда республиканска партиhаа кандидадаар дэбжүүлэгдэhэн, политическэ аюултай замда гарахые тэгүүлжэ байhан Голдуотерые хамгаалhан статья Мюнхендэ гарадаг «Байерн-Курир» газетэ толилбо.

Республиканска партиин съездын боложо байха үедэ президентын тушаалда Голдуотерой дэбжүүлэгдэhые «Байерн-Курир» газетэ тайлбарилна. Тус газетын hанамжын ёhoop, Голдуотер «Бонн Вашингтон хоёрой хоорондохи харилсаае эгээл зүбөөр таарилдуулжа шадаха хүн» болоно. «Байерн-Курир» газетые гаргадаг, тэрэниие мүнгэ зөөреэр хангадаг хүн Штраус болоно. Тэрэ урдань ФРГ-гэй сэрэгэй министр байhан, мүнөө ХДС партиин Баваридахи христианско-социальна союзай түрүүлэгшын тушаалые даажа байдаг.

УРДА ВЬЕТНАМ. Өөрынгөө зэргэдэ 40 шахуу мянган хүнтэй Национальна Сүлөөрэлгын Фронтын отрядууд Кханяй правительствын, тэрэнэй тухирагша американска сэрэгүүдтэ эсэргүү тэмсэлдээ шэнэ амжалтануудые туйлана.

Зураг дээрэ: Национальна Сүлөөрэлгын Фронтын сэрэгүүд.

ВИА—ТАСС-ай фото.

ФУТБОЛ

Арбан гурбадахяа тэнсэбэ

СССР-эй «Б» классай футболистнууд нааданайнгаа хоёрдохи хахадые эхилбэ. Манай Улаан-Үдын «Армеец» уржадэр өөрынгөө стадион дээрэ Томскын «Торпедо» командатай наадаhан байна. Энэ командынхид зоно соогоо эгээл hайнаар наададаг гэжэ суутай юм. Байгша оной эхинhээ наадаяа техникэ hайнтайгаар үнгэргэжэ эхилhэн айлшаднай түрүүшын хэдэн уулзалгануудай hүүлээр түрүү hуури эзэлжэ ябаhан. Жэшээнь, Омскын «Иртыш», Эрхүү, Шэтын, Усть-Каменогорскын, Кемерово, Семипалатинск, Рубцовск городуудай командануудые шүүhэн байгаа. Зүгөөр Алас-Дурна зүгэй городуудаар айлшалхадаа бираагүй байна. Тиигэжэ эдэнэрнай мүрысөөнэй таблицада дундуурхи hуури эзэлжэ ябана. Улаан-Үдын «Армеец» тээсгэнэй томскынхидто айлшалхадаа, уулзалгаяа 0:0 тоотойгоор дүүргэжэ ерэhэн юм. Мүнөө энэ наадамнай ямараар дүүрээ хаб гээд хаража үзэе. Үдэшын эгсэ 7 часта бүмбэгэ нааданда оруулагдана. Айлшадай добтологшод талмайн тэг дундаhаа наадаяа эхилбэшье, тэрэ дороо манай футболистнуудта бүмбэгээ булялгажархина. Добтологшод Анисимов, Яковлев гэгшэд энэ бүмбэгээ ээлжээ ээлжээгээр бэе бэедээ дамжуулалсажа ябаад, айлшадайнгаа воротада дүтэлжэ ерэбэ. Энэ hамбаанда урагшаа харайжа гараhан гурбадахи добтологшо Крыласов нүхэдэйнгөө дамжуулhан бүмбэгэ эршэтэйхэнээр сохиржохибо. Теэд гоё hайханаар сохигдоhон энэ бүмбэгэнь штанг тулаад лэ, гэдэргээ hүрэшөө. Нааданай эхинhээ эмхи гуримтайгаар добтолжо ороhон улаан-үдынхид хэдэн удаа айлшадайнгаа тала руу сүмэрэн ороно. Талмайн зүүн захаар урагшаа сүмэрэн ороhон Яковлев баhал гоёхон бүмбэгэ нүгөөгэ добтологшодоо дамжуулжархиба. Дээгүүр сохигдоhон бүмбэгын урдаhаа харайжа гараhан Крыласов тэрэнэйнгээ урдуур үнгэржэ, баhал алдажархиба. Хэдэн удаа иимэ добтолгонуудые хэhэн «Армеец» бүлгэмэйхид миин hалашана. Нааданай түрүүшын хахадай дүүрэтэр алишье командань тоо нээжэ шадангүй, амаралтада гарана.

Нааданай хоёрдохи хахадай эхилхэдэ айлшадай миин hуужа үгэхөөр бэшэ, шанга шанга добтолгонуудые хэжэ, улаан-үдынхидые тухашаруулна, мэгдэхээнэ. Талмайн тэг дундаhаа ээлжээтэ добтолгоёо эмхидхэжэ ороhон айлшад абаhан бүмбэгээ гоё hайханаар бэе бэедээ дамжуулалсажа ябаад, «Армеец» бүлгэмэйхидэй воротада дүтэлжэ ерэнэ. Воротагаа хёрхоор хамгаалжа ябаhан Жилкин, Чикачев вратарь Веригин гэгшэд энэ үдэр хамаг хүсэ шадалаа элсүүлжэ, айлшадайнгаа ээлжээтэ добтолгые номгоруулна. Айлшадай гол добтологшо, командын капитан Ченцов, талмайн энэ тэрэ талааршье эршэмтэй шангаар добтолжо ябаад, тоо нээхын хойноhoo оролдоно. Тиигэжэ ябашье hаань, улаан-үдынхид бултадаа воротадаа дүтэлжэ, яhала hайн хамгаалга хэнэ. Тиигэжэ 90 минутын туршада добтололсоhон эдэнэрнай тоо нээжэ шадангүй, 0:0 тоотойгоор наадаяа түгэсхэбэ. Улаан-Үдын «Армеец» энээгээр аяар арбан гурбадахяа тэнсэжэ, хамтадань 17 очкотой болобо. Манай «Армеец» бүлгэмэйхид ээлжээтэ уулзалгаяа Эрхүү, Ангарск городуудтай үнгэргэхөөр аян замдаа мордобо. Августын зургаанда «Армеец» бүлгэмэйхидтэ Прокопьевск городой «Шахтер» команда айлшалха болонхой.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: «Армеец» бүлгэмэйхид айлшадтаа добтолжо ябана.

Л. ХАНДУРОВАЙ фото.

hЭРЮУН ҮДЭРНҮҮД, ХУРА БОРООН

Зунай тэн—июль hарын хоёрдохи арбаад хоногто республика доторнай яhала дулаан, хура бороотойшье үдэрнүүд болоо. Үнгэрhэн арбан хоногто дунда зэргээр 16—18 градус дулаан байгаа. Энэнь урда жэлнүүдэйхиhээ 1—2 градусаар доошоо байhан болоно.

Яруунын үргэн талада энэ үе соо 13—14 градус дулаан байгаа. Эдээниие үнгэрhэн хэдэн жэлэй сагай ударилтай зэргэсүүлжэ үзэхэдэ, 2—3 градусаар доошоо ороhон жэшээтэй. Баргажанда бага зэргэ хура бороотой, яhала дулаан үдэрнүүд үзэгдөө. Эндэ арбаад хоногой туршада дунда зэргээр 18—19, зарим үдэрнүүдтэ 30 градус хүрэтэр дулаан болоhон байна. Республикын бусад газар нютагуудаар 24—29 градус дулаан байгаа. Үнгэрhэн хоёрдохи арбан хоногто бага зэргэ хүйтэроод абаа. Иимэ үдэрнүүдэй үзэгдэхэдэ, республика дотор дунда зэргээр 10—14 градус хүрэтэр дулааржа, урда жэлнүүдэйхитэй жэшэхэдэ, дулаанай хэмжээн 5—7 градус доошоо болоhон байна. Мүн энэ хугасаада бага зэргээр аадар, бороо хаа хаанагүй ороо. Петропавловкада (Зэдэ), Хамнигадайда—16, Мухар-Шэбэртэ—11, Баргажанда 7-hoo 13 миллиметр хүрэтэр шииг нойтон ороhон байна. Энэ hарын гурбадахи арбан хоногой эхиндэ Баргажанда 30—35 миллиметр хүрэтэр шииг нойтон ороо. Тиигэжэ эндэ хада уулын горход үерлэжэ, hабаhаа халяhан байна.

Республикын колхоз, совхозуудай таряанай поли дээрэ ургаса hайн гаража, эдеэшэжэ эхилээ. Букуруза мүнөө дээрээ юhэнhөө 15 хүрэтэр набшаhагай болоо. Мүн огородой культуранууд яhала hайнаар гаража байнхай.

Ин. КОТОВ.

ОЛОН МИЛЛИОН ХҮН НЕФТИИН БҮЛЭГ МОНОПОЛИНУУДТА ЭСЭРГҮҮСЭН ТЭМСЭНЭ

ЭКОНОМИЧЕСКА ТЭМДЭГЛЭЛ

Уласхоорондын нефтиин картельдэ оролсодог капиталис оронуудтахи эгээн ехэ хүсэтэ бүлэг монополинуудта аюултай байдалай тохёолдоhон тухай баруун зүгэй нефтиин корольнуудай «хүсэн түгэлдэр» хэблэл сошордон бэшэнэ. Нью-Йоркын, Лондоной, Парижай нефтиин магнадуудай штаббайрануудта онсо зүблөөнүүд таhалгаряагүй болоно...

Капиталис оронуудта бэдэрэгдэн олдоhон нефтиин табанай дүрбэн хубиие, тэндэ абтадаг нефтиин табанай гурбан хубиhаа үлүүе хиналта доро барижа байдаг, тэдэнэй предприятинуудта 700 мянга гаран хүнэй хүдэлдэг дээрэhээ энэ бүлэг монополинуудай hанаагаа зободогынь ойлгосотой.

Эдэ монополинууд олзынгоо схэхэн хубиие Азиин, Латиин Америкын болон Африкын оронуудhаа оруулна. Зүгөөр hүүлэй үеын ушарнууд империалис монополинуудта таараагүй байшоо. Колониальна гуримай hандаран hалалга баруун зүгэй нефтиин картельнүүдэй тонодог дээрмэдэдэг газарые эрид бага болгоо. Хуушан өөрынгөө мэдэлэй газарташье тэдэнэр hанаа амар байнагүй. Экономическа аша туhаяа харалга, империализмда эсэргүү шанга тэмсэл Ази, Африкын, Латиин Америкын олохон оронуудай баруун оронуудай талада байдаг правительствануудые гадаадын монополинуудта эсэргүүсэхыень баадхана.

Нефть газаашань худалдадаг аад, политическэ талаараа тон ондо ондоо оронуудые нэгэдхэhэн ОСЭН гэжэ организаци хэдэн жэлэй урда тээ бии болоо юм. Тиибэ лабашье, тэдэнэр нефтиин монополинуудай хашалтада ниитынгээ хүсөөр эсэргүүсэхэ нэгэн үг зорилготой юм. Мүнөө Иран, Ирак, Индонези, Кувейт, Катар, Саудовска Арави, Ливи, Венесуэлэ ОСЭН-дэ оролсоно. Эдэ оронууд дэлхэй дээрэ абтадаг сэбэрлэгдээгүй нефтиин наян таба үлүүтэй процентые малтан абадаг юм. Дүтын Зүүн зүгэй нефть худалдадаг оронууд олзоёо «тэнсүүгээр» хубааха гэжэ оролдоно. Зүгөөр бодото олзоёо нюуха гэжэ компанинуудай элдэб арга бэдэрдэг дээрэhээнь, олзоhоонь ородог зөөринь бодото дээрээ тон бага байдаг юм.

Концессиин түлөө арендэ түлбэриие ехэ болгохо, концессинүүд тухай хэлсээнэй бусад статьянуудые шэнээр хаража үзэхэ гэжэ Саудовска Аравиин ниислэл—Эр-Риядада болоhон ОСЭН-эй hүүлшын, зургаадахи конференци дээрэ шиидхэгдэhэн байгаа. Мүнөө ашаг олзын хэдэн процент тухай арсалдаан болоно. Зүгөөр процент бүхэниинь хэдэн арбаад миллион доллар болохо байна. Хараалагдаhан хэмжээнүүдые бэелүүлээ hаа, нефтиин монополинуудта гээлтэ болохо, тиихэдэ Дүтын Зүүн зүгэй нефть малтан абадаг оронуудта элдэб тоололгын ёhoop, жэлдэ 150-hаа 500 хүрэтэр миллион долларой шүүбэри болохо.

Дэлхэйн бусад газарнуудта монополинуудай энэ нэгэдэлэй урагшагүйдэhэн дээрэhээ Дүтын Зүүн зүгтэ картелиин байдал муудана. Венесуэлэдэ монополинууд олзынгоо 67 процентые Венесуэлэдэ үгэхэ гэжэ зүбшөөхэ баатай болоо. hаяхан Индонези олзынь 60 процентые абаха боложо шадаа.

Дүтын Зүүн зүгтэ хэдэн арбаад, зуугаад миллион доллар алдаха болоод байхадаа монополистнууд сошордоо гэжэ «Ньюсуик» гэжэ Америкын журнал бэшээ.

ОСЭН-дэ хабаадагшадые можо болгохын тула 6-дахи конференциинь болохын урда тээ нефтиин монополинууд аhан шадалаараа оролдоно. Монополинууд бүхы ОСЭН-тэй холбоо байгуулхаhаа арсаад, тус тус правительствануудтай «холбоо байгуулхабди» гэжэ мэдүүлбэ. Женевэдэ ОСЭН-нэй болон монополинуудай түлөөлэгшэнэрэй хоорондо болоhон hүүлшын хэлсээнүүд дахяад урагшагүй байшоо.

Тиихэ зуура, нефтиин монополинууд өөрынгөө эзэлжэ байhан юумые хойно хойноhоонь алдана. Иракта болоhон шуhата баасистска урбалтые нефтиин баяшуулай хэдэн ехэ баяртайгаар угтаhыень hанаяа. Энэ ороной нефтиин баялигуудые хиналтагүйгөөр тонодог «алтан үе сагнай» бусахань гэжэ тэдэнэр hанаhан байгаа. Зүгөөр тэдэнэрэй баяр эртэдэhэн байшоо. hаяхан Ирак гүрэнэй шэнэ правительство «Ирак петролеум» гэжэ концессинүүдэй болон бусад компанинуудай газар дайдын 99 үлүүтэй процентые өөртөө бусааха, национальна мэдэлэй нефтиин компани байгуулха гэhэн шиидхэбэриие баталаа.

Нефтиин монополинуудта эсэргүүсэн Цейлоной хэhэн хүшэр хүндэ тэмсэл илалтаар дүүрээ. Империалистнуудай заналта хээшье hаань, Цейлоной правительство нефтиин продукт хубаалгые бүхыдэнь гүрэнэй мэдэлдэ абаа. Инди, ОАР болон бусад оронууд өөрынгөө гүрэнэй мэдэлэй нефтиин компанинуудые бэхижүүлнэ, ороной нефтиин промышленностиин үндэhэ hууриие СССР-эй туhаламжаар байгуулна. Шэнэ концессинүүдые гадаадын капиталда үгэхэгүйбди гэжэ Венесуэлэ мэдүүлээ. Нефтиин монополинуудтай хэhэн хэлсээгээ Аргентинэ hаяхан болюулаа. Концессиин хэлсээнүүдые шэнээр хаража үзэхэ гэhэн эрилтэ Перудэ табигдаа. «Нефть—манай!» гэhэн уряа лозунг бүхы Латиин Америкэ дотор зэдэлнэ.

«Бэеэ даанхай», тайлбарилан хэлэбэл, картельдэ оролсоогүй компанинуудай зүгhөө улам ехэ боложо байгаа зүрилдөө зүршэлдөөн нефтиин капиталис дэлгүүр дээрэ томо монополинуудай эзэрхэлгые hуларуулна. Тэдэ компанинууд ехэ монополинуудай олзые буляан абахын түлөө сэн доошонь болгоно, нефть малтан абадаг оронуудта үлэмжэ хямда юумэ үгэнэ, өөhэд хоорондоо холбоо байгуулна. Мүнөө нефтиин промышленностиин талаар «бэеэ даанхай» зуу гаран компанинууд оohэдынгөө оронуудhаа гадуур ябуулга хэнэ. Тэдэ компанинууд Аравида, Иранда, Ливидэ, Нигеридэ болон бусад оронуудта нэбтэрэн ороо. «Бэеэ даанхайшуул», илангаяа нефть гадаадhаа худалдан абадаг оронуудта оohэдынгөө правительствануудай зүгhөө дэмжэгдэнэ.

Капиталис оронуудта нефть малтан абалгын талаар «бэеэ данхайшуулай» эзэлдэг хэмжээн 1958 ондо 13 процент байhанаа, 1962 ондо 21 процент хүрэтэр ургаа. Тэрээнhээ гадна, Баруун Европодо 1965 он хүрэтэрхи үе соо баригдахаар хараалагдаhан нефть үйлэдбэрилгын предприятинуудай 65 процентнь тэдэнэй хубида хүртэнэ. Эдэ бүгэдэ hаяын сагта ехэ монополинуудтай тэдэнэй хатуу шанга үрдилдөөнэй бүри шангадаха байhаниие харуулна.

Капиталис дэлхэйн «нефтиин фронт» дээрэхи тэмсэл шангадана.

А. ВАСИЛЬЕВ
(АПН).

САГАЙ УЛАРИЛ

Улаан-Үдын гидрометобсерваториин мэдээсэhэнэй ёhoop, мүнөөдэр республика доторнай бага зэргэ үүлэтэй байха, зарим нютагуудта аадар бороон орохо. hулаханаар hалхилха. Байгал шадарай аймагуудта 20—25, бусад газар нютагуудта 27—32, Улаан-Үдэ городто үглөөгүүр 18—20, үдэртөө 29—31 градус дулаан болохоор хүлеэгдэнэ.

Н. Афонина,
сагай уларил шэнжэлхэ таhагай начальник.

Редакторай орлогшо
Ц. Ц. ЦИБУДЕЕВ.

Манай адрес, телефонууд

АДРЕС ОБЪЕДИНЕННОЙ РЕДАКЦИИ: гор. Улан-Удэ, улица Ленина, 35. Телефоны: редактора—23-67, зам. редактора—38-42, зам. редактора—35-84, секретариата—27-37, отделов: сельскохозяйственного производства и партийной жизни—47-59, 35-14, промышленного производства и партийной жизни—48-89 33-61 корректорская—35-93.

Улица ЛЕНИНА, 26. Телефоны отделов: идеологического—24-74, советского строительства и быта—34-93, рабселькоров и писем—25—41, 38-30, информации—32-74 и переводов—34-05.

гор. Улан-Удэ, типография управления по печати при Совете Министров Бурятской АССР.

Н00175. Зак. № 713.

БУРЯАД ҮНЭН

4 дэхи нюур.

1964 оной июлиин 26.